

An de liende

is een elektrisch Stellingwarfs maandblad
van de stichting Stellingwerfs Eigen (sSe)

Oplage: 1073 e-adressen
5de jaorgaank, nummer 4
Daotum: 1 april 2010

Redaktie: Frank de Vries
Piet Bult

Aemels: info@stellingwerfs-eigen.nl
Webstee: www.stellingwerfs-eigen.nl
(Hier vien ie ok et archief van An de liende.)

ISSN : 1872-4108
NUR : 525
SSE : 1004

Verantwoordelikhied m.b.t. et copy- en auteursrecht van instuurd wark ligt bi'j de instuuder.
Copy- en auteursrecht van instuurd wark bin en blieden van de oorspronkelijke maeker.
De redaktie/uitgever nemt gien verantwoordelikhied veur inzunnen wark!
Et deursturen van dit blad mag allien zonder veraanderings.
Kiek op de laeste bladziede veur meer spulriegels.

De inhoud van disse maand:

• Van de redaktie	3
• Agende	4
• Film over de Friese Waeterlinie	5
• Historische Verieninge Makkinge (HVM)	5
• Ik geleuf et, ikke niet	6
• Een historisch pad	7
• Wind	7
• Erkenning van et Nedersaksisch	8
• Van Over De Iessel	8
• De naeme ‘Stellingwarf’	9
• Volksverhaelen (11)	15
• Krieg et zoer	16
• Moggeroggies	17
• Jezus schreef in et zaand	18
• Verkondigen	20
• Bolding vertelt (veerder, 20)	21
• Jacob en Esau	25
• Sammie	26
• De kledingverkoper	27
• Eerwraak	28
• Even voorstellen	28
• Sieneke	29
• Wat een wark	29
• Pingo	30
• Moederdag	30
• Moggen	31
• Binnenste	31
• Varre van de boom	32
• Ausweis, bitte	33
• Taeltuun	34
• Rilke (27)	35
• De Stellingwarver Biebel	36
• Stelling van de maand	37

Op de ‘Oolde Meie’ (12 meie) prissenteren we de

Biebel in et Stellingwarfs

Kiek veur et komplette pergramme op de ien nao laeste bladziede

ISBN: 978-90-78079-08-8

Pries: € 49,80

Van de redaktie

Schatten

Et begon veur mi'j al meer as een jaor leden. Tresoar, dé schatkaemer van Fryslân, wodde wat verbouwd en d'r weren oolde Friese rechtsteksten boven waeter drieven kommen. Direkteur Bert Looper van Tresoar zag een mooie anleidinge om mit de herni'jde eupening van zien gebouwd een boekien te maeken waor een verscheid an Friese schrievers die oolde wetsteksten in proza of poëzie in bezingen zollen. Op 19 meert was et zoveer dat et ni'je Tresoar eupend wodde en et boekien 'It heiteleaze bern' prissenteed wodde. Tussen al et Friese geweld kreeg mien gedicht 'Noodrecht' - as ienigste in et Stellingwarfs - ok een plakken in die bundel.

De schat

Bi'j de (her)eupening van zoe'n belangriek gebouwd as Tresoar is, koj' vaeks ok een protte belangriek meensken tegen en daor ha'k risselvaosies toe maekt. Ik hebbe daor eins gien aandere Stellingwarfers zien dat ik hebbe mi'jzels mit de Friese dippeteerde veur tael en kultuur Jannewietske de Vries, mar opwurpen as vertegenwoordiger van de zuudoosthoek van de perveensie. In de waandelgangen he'k mit heur de literaire staand van zaeken van vandaeg-de-dag in de Stellingwarven bepraot en hebbe mit een degelike onderbouwing veursteld om mar wat minder subsidie an et Stellingwarfs te besteden (dat heurde ze wat graeg), mar die centen dan mar wel wat eerliker te verpatten. Doe we uuteneer gongen he'k heur oonze veurstellen en idenen daorover op pepier mitgeven.

Nog meer schatten

Een dag of wat naotied kwam ik de direkteur van Tresoar alweer tegen, mar now op een lezinge in Wolvege. Hi'j hul daor zien verhael over de geweldige schatten die in Tresoar opsleugen binnen en reup - in dit geval veural ok de Stellingwarfers - op om de nuunders eupen te breken en de parelties teverschien te toveren. Hi'j - en ik ok - zol et prachtig vienen as d'r een warkgroepien uut de Stellingwarven kommen zol die onder leiding van Tresoar een bepaold Stellingwarfs onderwarp uutpluzen wol en dat zoks dan votdaolik op internet zet wodden zol. Een spekkien naor mien bekkien vanzels want ik hebbe al vaeker reupen dat die archieven van lekaole kluppies vaeks mar op zoolders mit lekkende dakpannen, in vochtige kelders en achter zwaore kluisdeuren votstopt liggen. Mien oproep: breng al die oolde rommel naor Tresoar waor ze deur vakmeensken elektronisch ommezet wodden en dan over de hiele wereld bekeken en bestudeerd wodden kunnen. Et is omme al vaeker bleken dat al die deuzen - mit vaeks tot in detail onbekende inhoud - op al die verschillende lekaosie alliend mar omme staon te kommen wiels ze bi'j Tresoar in Liwwadden professioneel beweerd wodden kunnen en - belangrieker nog - zo gauw meugelik op internet kommen. Kiek mar gauw es veur de meugelikheden op www.Tresoar.nl, bruuk veural de 'Aquabrowser' en tik daor wat stikwoorden in. Lichtkaans daj' de naemen van een hiele riegel van je eigen (Friese) veuroolden - lichtkaans wel tot 1800 of 1700 weeromme vienen.

Oons eigen schat

Zo'k oons Stellingwarfs Eigen schat haost vergeten, mar et programma veur de prissentaoisie van de 'Biebel in et Stellingwarfs' op de 'Oolde Meie' is hielemaole rond. Dat pergramme vien ie veerderop in dit blad. Veerder mit dank veur alle bi'jdregen weer een hiel lezensweerdig blad wodden, al zeg ik et zels...

pb

Agende...

Joodse leesgroep 14 april 9.30 bij mij thuis aan de Bûterheideveld 27, Makkinga.

Er is een vaste groep lezers. Wie het leuk vindt om een keer mee te doen, is welkom. We lezen: *Het recht op terugkeer* van Leon de Winter.

Het jaar is 2024, de plaats is Tel Aviv. Israël is gekrompen tot een zwaarbeveiligde stadstaat. Daar, op dat desolate strookje land, runt Bram Mannheim een bureautje dat ouders helpt hun verdwenen kinderen op te sporen. Zijn eigen zoontje verdween zestien jaar eerder. In zijn vrije tijd werkt hij als vrijwilliger bij de ambulancedienst. Na een bloedige aanslag op een grenspost doet hij een ontdekking die zijn leven opnieuw ingrijpend verandert.

Een zinderende roman over hoop en wanhoop, waanzin en zelfbedrog, op de puinhopen van een mensenleven.

Erica Plomp-den Uijl, (0516) 44 14 77

Hemelvaartsdag 2010...

Het Meer van Galilea in Zuid-Drenthe

Op Hemelvaartsdag verandert recreatieterrein Schoonhoven in het Meer van Galilea zoals het er in de tijd van Jezus uitzag: kleding, eten, vissersboten, fakkels, ezels, herders met schapen... Het verhaal van Jezus op het Meer van Galilea wordt verteld, omkleed met muziek.

De bezoekers kunnen zo op een ontspannen manier kennismaken met het geloof en - zo hoopt de organisatie Heartbeat - genieten van het programma.

Datum en tijd **donderdag 13 mei 2010, van 20.30 - 24.00 uur.**

Plaats: recreatieterrein Schoonhoven bij Hollandscheveld.

Meer informatie op www.hemelvaartsdag2010.nl

Erica Plomp-den Uijl, (0516) 44 14 77

Kerkdiensten in et Stellingwarfs veur de kommende tied:

- Op **2 meie** in Else om 10:00 ure
Veurganger: dhr. Jan Koops
- Op **22 augustus** in Steggerde om 9:30 ure
Veurganger: dhr. Jan Koops
- Op **5 september** in Oosterwoolde om 19:00 ure
Veurganger: ds. Rienk Klooster
- Op **21 november** in Wolvege om 19:15 ure in de Hervormde karke 'De Hoogte'
Veurganger: dhr. Jan Koops

Film over de Friese Waeterlinie...

Film over de Friese Waeterlinie veur de zoemer klaar!

De film over de Friese Waeterlinie is in de montagefase anbeloand, et '*montage-team*', Andries van der Veen en ondertekende warken d'r alle weken an. Doernaost hewwe oons warkgroep lid Albert Westerhuis van Ni'jtriene bereid vunen om daor bi'j him de voice-overs opnemen te kunnen. Albert het geweldige veurzienings op et vlak van film en ok de detailopnaemen '*in*' de schaans Blessebrogge (makette van Willem van der Veen) kuwwe bi'j Albert maeken. De meensken die oonze voice-overs inspreken zullen, bin Karst Berkenbosch van Berkoop en Titia Bijwaard uut Ni'jlaemer. Et streven is dat de film nog veur de zoemer (juli/augustus) klaar is, mar et zal nog een toer wodden om die planning an te hollen.

Bi'j de prissentaoisie van de film zullen alle meensken die mitwarkt hebben an disse film, uutneudigd wodden. Dat bin d'r al gauw zoe'n veertigtal, hiel verschillende an now toe, van de geluudmitwarker, akteur/kabberetmaeker/schriever/muzikaant, interviewde bestuurders en aandere betrokkenen, hiel bekende scheuvellopers uut de Stellingwarven (o.e. iene die bi'j de Olympische Winter-Speulen in Kannede was), een oolde '*schaanswaachter*' van de Zwattendieksterschaans, twee klassen mit schoelekiender (van Berkoop en Steggerde) tot een dichter/schriever die spontaon een gedicht maekte over de Waeterlinie, die we achter de rutewisser van de auto vunen en die dat gedicht ok veur de leens veurdreegt.

Ok hebben meensken van '*alle kaanten*' mitwarkt an de film: van iene van Stellingwerfs-Eigen tot hielemaole an een hiel bekend gezichte, veural van de Stellingwarver Schrieversronte an toe. De warkgroep '*Streek in Beeld*' die an de film warkt is inter-Stellingwarfs en dat bin Andries van der Veen, Albert Westerhuis, Willem van der Veen, Johannes Meester, Jaap Bijma, Jurjen Ensing, Minderts Kats en ondergetekende,

Nicolette Hartong

Historische Verieninge Makkinge (HVM)...

D'r is een spiksplinterni'je webstee in de locht, de ni'je webstee van de Historische Verieninge Makkinge (HVM), en dat zo goed as hielemaole in et Stellingwarfs.

Kiek mar gauw es even op www.historiemakkinga.nl

Ik geleaf et, ikke niet...

Lao'we zo now en dan es een stokkien uut de vertaelde biebelteksten deur et brillegien van een leek bekieken; hoe zuwwe trouwens ok aandere. De glaezen in dat brillegien bin seins helder, ok wel es wat smerig en ok wel es dikke besleugen, haost tot matglas wodden...

-.-.-.-

Wat God past jow et beste...

De kern van de theologie van de 11^e ieuwse daenker bestaot d'r in dat hi'j gien tegenstelling zag tussen geleeven en wiesgerig kennen. Zo dient et verstaand ten dienste te staon van de eupenbaoring en kan omgekeerd ok inkeld de geleeuvige deurdringen tot de warkelikhied. Et is trouwens eerst in de 18^e ieuw bi'j Emmanuel Kant dat dit godsbewies in zien '*bestaonsleer*' nuumd wodde. De beknopte versie van dit godsbewies, zoas et beschreven wodde in et twiede heufdstok van Anselmus van Canterbury (1033-1109) zien beroemde gebedsrissenering gaot zo:

- God is '*iets*', in vergelieking waormit d'r niet '*iets*' groter docht wodden kan.
- As d'r zoe'n '*iets*' in (alliend) oons brein is,
  - kan et ok bedocht wodden: in de warkeliekhied te bestaon,
  - wat dat groter is.
- Datgene in vergelieking waormit d'r niet '*iets*' groters bedocht wodden kan,
  - is dan '*iets*',
  - in vergelieking waormit d'r '*iets*' groters bedocht wodden kan.
- D'r bestaot dan ok zonder twiefel '*iets*' in vergelieking waormit d'r niet '*iets*' groters bedocht wodden kan, liekewel in oons brein as in (de) warkelikhied.

Now mar even wat lichters...

Numeri (ong. 14-15): Gieniene van jim zal in et laand Kanaan kommen. Uut jow [Mozes] za'k een groot volk kommen laoten en al die aandere zullen hier in de woestijn wegraeken. –

En dan et begin van et volgende heufdstok: Aj'm in dat laand ankommen...

Numeri 15:32-36 Een man sprokkelt wat hooft op een sabbat.

Dat mag niet en hi'j moet van de Heer ommebrocht wodden.

As de Heer laeter es een keer iene betermaekt op een sabbat en daor deur de Hebreners op anspreuken wodt, dan mag dat opiens wel.

Zoks is toch niet eerlik, zoj' zeggen...

Ik geleaf et, ikke niet

Een historisch pad...

Een historisch pad

Et mooie van zoe'n oold pad is eins dat d'r vaeks een hiele historie an vaastezit. Aj' daar gien ommedaenken an geven, dan slit et mit de tied uut de gedaachten. Et historische **Battenpad** tussen Berkoop en Noordwoolde is hier een mooi veurbield van.

Deur de jaoren henne is wel perbeerd om mit de plaetselike belangen, de gemienten Oost- en Weststellingwarf, Staatsbosbeheer en een anwonende boer om et peblieke-like recht terogge te kriegen. Mar deur de jaoren henne versloft et weer, of et blödt alderdeegst dood. De stichting Stellingwerfs Eigen en Landschapsbeheer Fryslan taasten de meugelikheden now weer of.

De oolde verhaelen angaonde dit pad mit zien authentieke Battenbrogge uut 1928, is iene van de mooie bi'jkomstigheden in dit wark. D'r wodden op dit mement alderdeegst weer dierbere herinnerings uut de kaaste haeld die beschreven staon in verschillende boeken.

Et boek *'Huus op de Miente'* bi'jglieks, schreven deur Fokke Middendorp an de haand van antekenings van de markaante feguur Batteld Nijholt. Mar de meerste meensken die daar vroeger leefden en van dat pad gebruik maekten, veur heur brood of in bange tieden vlochten mossen, die bin d'r haost niet meer. Vaege tekens van schoelplakken in de Potebos uut de twiede wereldoorlog bin daar nog de stille getugen van.

Mar goed, we doen mit de genuumde instellings oons best om dit oolde pad toch weer terogge te kriegen.

Henk de Vries

Wind...

Lèèmslucht

Verfrissend

Wind teëgen

Wind met

Verwoestend

Stinkend.

Corry Overmars, Hasselt

Erkenning van et Nedersaksisch...

Bron: www.minbzk.nl/actueel/@126033/verzoek-tot (26 maart 2010)

Staatssecretaris Bijleveld nam 25 maart het verzoek in ontvangst tot erkenning van het Nedersaksisch onder deel III van het Europees Handvest voor regionale talen of talen van minderheden. Dit verzoek werd aangeboden door een delegatie van bestuurders van de provincies Groningen, Drenthe, Overijssel en Gelderland en van de Friese gemeenten Oost- en Weststellingwerf. Aan het verzoek ligt een studie ten grondslag van de Rijksuniversiteit Groningen, getiteld 'Nedersaksisch waar het kan', van de hand van dr. M. Herweijer en prof. mr. W.H. Jans. De staatsecretaris staat positief ten opzichte van de aanvraag en zal deze voor toetsing doorgeleiden naar de betrokken andere ministeries.

Op de foto vlnr: dippeteerde Esmeijer (Gelderland), borgemeister Van Klaveren (Weststellingwarf), dippeteerde Gerritsen (Gruningen), Staotssiktaoris Bijleveld, wethoolder But (Ooststellingwarf) en dippeteerde Munniksmma (Drente).

Schrijversbond Overijssel presenteert digitaal streektaaltijdschrift: "Van Over De Iessel"

Ontstaan

Het digitale streektaoltijdschrift is onstaan uit een idee van de skrieversbond Overijssel. In saemenwarking mit de IJsselacademie en Twentse Welle kan vanaf 1 April de site worden bezocht. De leden van de skrieversbond kunnen hun verhaelen, gedichten hier in publiceren. Tevens wordt er of en toe van een gastauteur een gedicht of verhaal in op-eneumen. Het digitale tijdschrift bevat alle dialecten van Overiessel mit poësie en proza. Het verschient 4 keer in het jaor met vaste rubrieken, o.a het gedicht van de maond.

De naeme

Alle leden van de bond hadden een naeme an-eleverd voor de site. Nao stemming kreeg de inzending 'Van Over De Iessel' de meeste respons.

De redactie

Riek vd Wulp, Noordwest Overijssel, Henk Vos, Salland en Bert Wolbert, Twente. Van Over De IJssel. Een veel zeggende titel.

Kiek mar gauw es op: www.vanoverdeijssel.nl

De naeme Stellingwarf...

Waar de naeme 'Stellingwarf' warkelik heerkomt...?

Et gaot d'r vaeks niet omme waj' zeggen mar vule belangrieker is: wie as et zegt!
Hieronder mien semi-wetenschappelijke verklaoring...

Stellingwarfs streektaelkundige dr. Henk Bloemhoff gaot in de Ovend van december 2009 en die van feberwaori 2010 - nog es - in op de meugelijke ofkomst van de naeme 'Stellingwarf'. Van et twiede pat van et woord ('~warf') zegt Bloemhoff dat "*aorig algemien anneumen wodt dat et inhoolt: plak daor rechtspreuken wodt...*" Over et eerste pat 'stelling~' is Bloemhoff wat minder wisse en lopt hi'j naost de wel vaeker numde uutleg van 'rechter' ok even wat aandere meugelikheden nao.

Bloemhoff gaot zo an zien geschrief te zien uut van disse tied en puzelt dan weeromme in de tied. In zien verhael - mar ok wel in die van aanderen - komt een protte Latien te passe. Daor begint mien eerste twiefel. Et leup liekwels wel wat deurenneer in die oolde tied mar dat Latien kwam veural uut et zuden opzetten en de oolde Nedersaksen hadden zels al haost lieke lange heur eigen tael, et Nedersaksisch waor et Stellingwarfs toe heurd. Et Latien wodde lichtkaans wel es bruukt deur een sociaal hogere klasse en om tussen de noorderlingen en de zuderlingen te kommuniseren of as de zuderlingen et over de noorderlingen hadden mar veur de ofkomst van et woord '*Stellingwarven*' hewwe dat Latien in principe niet neudig, leek mi'. Vandaor mien eerste twiefel.

Ik gao dan ok veur een wat aandere anpak en gong veurig jaor een weke of wat naor et oolde hatte van et Nedersaksisch rebeid en sleut mezels daore mit wat goeie kunde een peer weken op in verschillende biebeltheken. Et wodde me al vlogge dudelik dat de naeme inderdaod opsplisat wodden moet in '*stelling~*' en '*~warf*'. Bloemhoff hoolt et d'r in de konklusie nao zien betoog in twee dielen van de Ovend (dec. 2009 en feb. 2010) nog mar even op dat '*Stellingwarf*' nog altied '*plak waor rechters rechtspreken*' betekent. Daor bin ik et now, nao mien onderzuuk hielemaole niet (meer) mit iens...

Al mit al bin d'r etymologisch en historisch veur beide dielen van et woord een karrevracht an meugelikheden en et laeste wao'k nog in geleuf is dat '*Stellingwarf*' betekent: *plak waor rechters rechtspreken*. Ik hool et d'r - nao mien peer weken biebeltheken in et hatte van de Low-Saxons - op dat Stellingwarf niks meer en niks minder betekent as: '*huzen (dörpies) op een zaandhoogte*'. Op de Friese terpen wodden de huzen vaeks rond de karke bouwd; op een '*(Stelling)warf*' wodden de huzen rond et heufdhuus bouwd. Een - toch nog wel - wat een ienvooldig 'herehuus' van de grootboer in de midden mit wat 'arbeidershusies' - vaeks niet meer as een hutte - d'r omhenne. Daor komt de naeme '*Stellingwarf*' heer...

Bloemhoff numt et wel annemelik dat de naeme '*Stellingwarf*' al veur 1309 veukomt. Daor bin 'k bliede omme en onderdehaand ok wel meer as wisse van. Et zol toch ok te gek veur woorden wezen as die malle Guido van Avesnes doedertied een brief schrift an een volk zonder naeme. Dat kuj' een keer naor een zangeresse of een meziekgroep doen mar niet naor een hiel volk. De losse woorties '*stelling*' en '*warf*' wodden trouwens alderdeegst al veer veur 800 nummd.

Tja, en waaromme Bloemhoff dat *'stalling'* mit die 'a' d'r in d'r op zoe'n ingewikkelde maniere bi'jsleept, zonder veerder ommedaenken hiel makkelik van *'Stalling'* overhopt naor *'Stellinga'* en (via dhr. Blom) de kroniekschriever Nithard in dit verbaand *'belangriek'* nuumt is mi'j volslegen ondudelik. Nithard (800 - 844) kwam now krek uut et zuden (uut et Frankische) en beschrift o.e. de historie van et Karolingse keizerriek en hi'j schrift over Louis I. Dat zol ongeveer etzelde wezen as dat ik as raszuvere Stellingwarver een kroniek over et Belgische Waregem schrieven zol. Op pepier lichtkaans niet onmeugelik mar wel slim onwarschienlik! Liekewel dat *'stalling'* as *'stellinga'* komt in dezelde betekenis tussan Hannover en Bremen al vule eerder (as Nithard) veur en betekent gewoon *'stal'* of *'boerespullegien'* en komt van et woord *'stelle'* (plak, stellaosie) en past dan ok hiel goed in et onderzoek mar hoeft beslist niet over zoe'n omweg via Nithard.

Bloemhoff bezingt oons wat et *'belangriekste'* is, wat et *'veurnaemste'* is, wat *'slim weerdevol'* is en gao zo mar deur. En ok *"Neffens de middelieuwe gewoonte..."*, mar hoe kuj' now wat een gewoonte numen in een tiedrekte van krapan zoe'n 1.000 jaor? (Wikipedia: De middelieuwen wo'n roegweg rekend tussan de 5de en de 14de ieuw.)

Doe ik veurig jaor es wat anhaelde uut de 'Friesche Volks-almanak' kree'k - van Av/dH te D. op 18/1/09 - te heuren *"Hij [iene uut die almenak] stelt het zomaar. Dus niet serieus te nemen."*, Bloemhoff verwist haost lyrisch naor stokken uut diezelde 'Friesche Volks-almanak'. Mar ja, liekewel Av/dH as Bloemhoff - en trouwens een protte aandere wetenschoppers - vienen al gauw wat of iene *'slim belangriek'* as et in heur straotien past. Et gaot d'r vaeks niet omme wat iene zegt, mar wie as et zegt..!

Opm. veur HB: Bi'j Tresoar in Liwwadden liggen wel wat ankneupingspunten in et Latien en et Grieks over die Suffridi Petri, mar lichtkaans wus ie dat al. Een protte van die zien wark ligt trouwens in de biebeltheek van Bazel (Zwitserslaand). Et blad 'De Vrije Fries' het destieds een protte ommedaenken an dit wark geven...

Wat bin de meugelikheden zoal van dat *'stelling'* en *'warf'* in de oolde geschriften? Lao'me veur disse iene keer een zuver haost wat een wetenschappelijke verklaoring geven mit alderdeegst tussan [xxx] de o zo belangrieke bronvermeldings...;-)

Dat mit et *'warf'* een plak anduded wodt daor een soorte van rechtspreuken wodde, mag in pattie gevallen (en dan bi'j stom toeval) zo wezen - ok rechtsprekers zatten liever op een dreuge hoogte as mit et gat in 't waeter - mar dat plak op zoe'n *'warf'* was grif niet eksklusief veur de rechtspraoke. Een *'warf'* is (haost altied) een stok *'hoge (vaeks opsmeten) grond'* in tegenstelling tot bi'jglike een *'tunc'*, *'dunc'* of *'donk'* dat een gat in de grond is (hypogeum, tetrina). Pattietoeren is een *'warf'* vanzels ontstaon uut dreugevalen stokken laand mar ok hiel vaeke wodde een *'warf'* mit de haand 'opsmeten' of zoe'n bestaonde *'warf'* wat op- of bi'jhoogd. Een *'warf'*, bi'j oons vaeks van zaand, is in de meeste gevallen niks anders as een *'terp'* in et Fries. Die terp beston meerstal uut klei omreden die (opsmeten) hoogtes veerder an de uutlopers van de delte ontstonnen, waor de grond anders was as op de hogere zaandkoppen die hier in de iestied henne scheuven binnen. In et noorden van Duutslaand kwam zoe'n hoge strook dreug laand onder de naeme *'balke'* ok wel veur. Dat weren dreugevalen stokken grond (vaeks haoks op de zee) tussan de *'slenken'*. Op zokke netuurlike en naotied mit de haand ophoogde hoogtes wodden naoderhaand de eerste huzen (lees: hutten) en dan stiekemweg de dörpies bouwd. Die eerste 'huzen', *'hofraume'* rond de *'hofstätte'* wodden vanzels op die hoogtes bouwd veural om boven et gaonde en kommende (eb en vloed) waeter in de slenken dreuge te blieden.

Warf, m. (*daneben: werf*), in verschiedenen bedeutungen.

1) De weens is de moeke van de gedaachte oftewel: op et verkeerde bien.

Van ridder Eike van Repgow (ca. 1180 - 1235) is een rechtsboek (*Sachsenspiegel*, ok wel: *priveleges* of Lat.: *speculum*) bekend. D'r bin trouwens - even tussendeur - ok hiele kruusverbanen te leggen tussen die *Sachsenspiegel* en de *keern van de theologie*, de Bergrede (neffens Av/dM) uut de Biebel in Mattheüs 5-7. Die *Sachsenspiegel* gaf een soorte van opschreven recht weer en was eins bedoeld veur de hiele strook van Letlaand tot in et Nederlaand van vandaege-de-dag an toe, dat gewoonlik as ien '*rechtsrebeid*' beschouwd wodde mar wat veural toch ok uut een groot verscheid van kleine volksstammen beston. Et gaot in die tied dan veural om et lien- en laandrecht waor drie laogen in de rechtstieden van belang binnen: *lex*, *speculum* en *compendium iuris*. Ok van belang - en lichtkaans deur Van Repgow schreven - is de *Sächsische Weltchronik* [Schiller-Lübben].

'Vride sal man denne deme warfe biten bie deme halse, daß sie nieman in irre an irem kamphe [Weiske]. Uut disse uutspraoke - en meer van zokkend - bliest dat een '*warf(e)*' ok een '*vechtplak veur kemphaenen*' wezen kunnen zol. En veerder '*... bis dat die kempere zusammen koment in den warf quellen zur rechts- u. wirtschaftsgesch. 'turnierplatz': dat ouch mallich syne verken in syne huse behalde ind nyet up den Aldenmart noch in den warff en laisse gain* [von Deutz].

D'r blicken alderdeegst krek as in et oolde Griekenlaand, hiele (vecht) toernooien hullen te wodden. Ok kowwe deur [Bosworth-Toller] in et oold-Saksisch de naemen '*hwarf*' of '*hwearf*' (verzaemeling, meenskemasse) tegen.

An disse basis wodt vaeks vaasteholen aj' dat '*werf*' in oonze tied nog stiems zien willen as '*rechtsplak*'; in mien ogen eerder een '*vechtplak*'. Neffens mi'j staoj' dan op et verkeerde bien oftewel, wedde ie op et verkeerde peerd. Et is lichtkaans niet iens onmeugelik dat hier en daor laeter alderdeegst een schrieffout maekt is: *vechtplak* - *rechtplak*...

2) '*Warf*' of '*werf*' is walkaante (oever), 'kade' of 'dam'.

Neffens [Lübben] komt et now al wat dichterbi'j. Zo wodt et ok beschreven neffens [Ludwig] die d'r nog '*burcht*' an toevoegd. Et eedernuumde '*hwearf*', '*hwerf*' [Bosworth-Toller] '*merhwearf*', '*wharf*' (dit is '*schiffslände*'). Tot an Keulen an toe koj' die '*wharf*' wel tegen en wodt daore in die tied vaeks '*werbe*' of '*warbe*' nuumd. Mar altied gelt nog: *der grundbegriff ist wol 'erhöhung', der von 'sich wenden, drehen' aus zu gewinnen ist, vgl. Lat. vertex 'anhöhe' zu vertere.*

3) '*Warf*' of '*werf*': *erhöhter platz am wasser.*

Een plak '*wo die schiffe ausgebessert werden*'. In et Engels '*wharf*', in et Zweeds '*hvarf*' en in et Nederlaans '*werf*' of '*werft*' mit naost '*schäpswarf*' as veurbeelden ok de saemenstellings in '*timmerwarf*', '*holtwarf*', '*kalkwarf*', '*mölenwarf*' [Ten Doornkaat Koolman]. [Kluge] verklaort dat woord as: '*werkarbeitsplatz*' (*also zu werben 'thätig sein'*), *und zeigt nur eine specialisierung der bedeutung 'erhöhte stelle am wasser'*.

Kiek es an, hier kowwe et hiele '*Stellingwarf*' dan ok al haost letterlik tegen: '*erhöhte stelle am wasser*'...!!!!

Warfstätte, Warfstelle, f. kleine hofstätte auf einem warf [Ten Doornkaat Koolman].

4) '*Warf*' of '*werf*': *Erdhügel in der marsch oder der nähe des meeres, worauf häuser zur sicherung gegen sturmfluten und überschwemmungen gebaut werden, dann das auf der*

anhöhe liegende haus oder gehöft selbst und besonders der erhöhte (meist gepflasterte) hofraum, die hofstätte, auch die hausflur [Richthofen]. *Grumus, grumulus, werf of hofstede* [Diefenbach]. *'Warf', 'werft', 'wurf' en 'warve'* [Molema]. *Werff, werve of warffe* [Schütze]. *Glebarum acervi, seu colliculi ex terra aggesti, nostrate lingua werve, wärffe, worth, wohrtstette, hauszworth von teichen und dämmen* [Hackmann]. *Anhöhen befinden sich auf den marschen in groszer anzahl. Die meisten dörfer stehen darauf ..., man nennt sie 'warfen', 'wehrden', 'würden', 'wurth', in Friesland terpen, auch wohl 'vliebergen' (vlochtheuvels)* [Arends]. *Wahrscheinlich hatte, als Tacitus (56-117) schrieb, der marschbewohner an der Nordsee schon die ersten einfachen dämme gegen die schwellende see gezogen, schon stand sein wohnsitz auf den 'warfen', kleinen erdhügeln, welche ihn bei hoher fluth über dem wasser erhielten* [Freytag]. *En uut et Breslauer urkundenbuch: das wort geht auch ins hochduuts hinüber: quod quinque lapides angulares situati, quorum tres in medio super fossatum et vallum, quod vulgariter dicitur 'warf', sunt positi et statuti* [Tacitus]. *De opsmeten 'erdhügel' kommen we dan ok nog wel in et Sloveens en Pools ('warpa') tegen.*

5) Alderlei

Een boge boven een deure wodt in et oold-Nedersaksisch ok wel *'warf'* nuumd en kennen we et ok nog as *'wenden'* of *'keren'* en in oons warkwoord *'werven'* (bekomen, verkrijgen). Dan kowwe bi'j slot van zaeke *'warf'* ok nog tegen in de weefindustrie bi'j ketten en inslag en [Diefenbach] nuumd ok nog et *'wurfnetz'* as *'warf'*.

In de vroegste tieden wodden in verschillende bronnen - Tacitus, eerste ieuw - dat *'warf'* as een (ophoogde) *zaandrogge* dan ok al beschreven. In die tied was d'r in dat nog zo goed as onontgonnen laand gien vaast *'plak waor rechters rechtspreuken'* en kan uut meerdere parallellismen rustig anneumen wodden dat *'warf'* een hoogte grond - en niks aandere - is. Dat deur de tied op zoe'n *'warf'* ok wel zoks as rechtspreuken wodde zal vaaste waor wezen mar op die hoogten wodden zonder mis ok wel poppies maekt...

Dat *'Stelling'* van *'Stelling-warf'* - mit as oervorm *'stelle'* - komt overal tussen Hannover en Bremen ok al hiel lange veur.

Stelling, f., nd. für hd. stellung.

a) *für bestellung des feldes,* [Schiller-Lübben], *'im hannöverschen (in der form stellige) eine zeit von 4 jahren ... von einem brachjahre bis zum andern'* [optekend in Bremen 1024].

b) *concret für stallung, gehöft, belege* [Schiller-Lübben].

c) *sodann baugerüst, gestell ebda im schiffbau: 'gestell, welches aus einigen brettern bestehet, die ... mit tauen gegen die seite des schiffes befestigt werden, ... damit die kalfaterer darauf stehen'* [Camp].

stelling, m., pl., stelling, [Jahn] für 'volksverräter, auführer' verwendet (von Lothar I) ... zur empörung aufgereizt ... verbanden sich die sächsische frilinge und die liten.

Stellingabunde, ... eine erhebung, welche Ludwig der Deutsche niederwarf [Brunner]...

Die beide as. stellinga etymologisch als 'wiederhersteller' deuten. eher zu stal, siedlung, gehöft.

stellingisch, adj., wieder mit bezug [Börne und Heine], *für volksfeindlich: die stellingische werbbande* [Jahn].

'Stelle' ok in alderhaande aandere bedudings, o.e.

Stelle, f., in der älteren sprache und dialektisch auch neutr. stell, stelle, gestell, bzw. ort, platz. j-ableitung (ja-, jô-, jôn-stamm) zu stall, m., wie bürste, grütze zu borst, griesz oder die neutra heft, ôhr, stück zu haft, ohr, stock. doch ist deverbaler ursprung von stellen, v., auch möglich, so [Wilmanns]. Die ältesten belege zeigen 'stelle' als concretum, was deverbalen ursprung nicht ausschlieszt, wie die subst. blende, schmiere, schminke, spritze, stütze, concret, synonym mit gerüst, gestell.

1) *Eines schniders wittib thate ein miszdrytt uber ein stell* [Fel. Würtz]

2) *prägnant für 'bettstelle', 'bettgestell', 'wirkstelle', 'webstuhl'* [Schiller-Lübben]. *Dialektisch im norden weit verbreitet: das 'stell' wirkt (= webt) gut* [Frischbier].

3) *Peerd en waegen.*

Für vorder-, hinterstell, vorder-, bzw. hintertheil des wagens, [Danneil] *Vgl. auch die comp. vör-, hinner-, achterstell, stellmacher, stellwagen.*

4) *karrengabel* [Woeste].

5) *holzaufbau (geschosz, stockwerk) eines hauses: (das haus brannte ab) van boven uppe dat nedderste stel* [Diefenbach].

6) *auch collectiv für eine summe von dingen, die ein zusammengehöriges ganze ausmachen, so in der schifferspr. ein stell segel, masten, alle segel, masten u.s.w., die ein schiff bei seiner vollständigen betakelung führt* [Campe].

7) *sitz, thron gottes* [Lexer]

sîn (gottes) sin kan alle sternen zein, ...

er sitzet ûf den himelsteln

[Marner]

8) *gerüst, gestell, regal: vorrichtung, um gegenstände abzustellen, aufzubewahren: kastel, kisten an der wand, stellen* [Diefenbach].

9) *für stockartigen holzaufbau eines hauses: diese hütte war mit dreyfach übereinander gebauten stellen versehen* [Hafner].

10) *stuhl, sitz: sie ist komen in ir stell (in der kirche) vor den leuten* [Preu]. *Der junge mensch sasz nur zwo stellen von mir* [Rabener]. *Aber weishait hat gern ir stell in ainer rhuigen stillen sel* [Fischart].

11) *für zaunstelle, vorrichtung zum übersteigen* [Gangler].

12) *für viehstelle, hürde: st., ein gehege für weidevieh, kuhlager* [Buck]. *Stelle von defendo; stathmus ein 'stelle', herberg, stall* [Calepinus].

13) *für bau-, hofstelle: stelle, länderei, knechtshof* [Sallmann].

14) *für wohnstelle, ländliches haus* [Grimm].

15) *für schiffstelle, arsenal, hafenanlage* [Frisius].

16) *für lachsstelle, vorrichtung und ort zum lachsfang* [Frischbier].

17) *hag, hecke* [Pomey].

18) *ort, platz, locus, regio, spatium* [Stieler].

19) *ein bestimmter platz, punkt, fleck in einem raum, einer landschaft auf erden oder im kosmos: deinde elegit locum templi, also hat er (gott) szunderliche ... stellen darzu verordnet, papa autem hat schyr ... alle stellen zu kirchen gemacht* [Luther].

20) *pleonastisch: hier auf dieser stelle! ... zu meines vaters füszen!* [Gerstenberg].

21) *bestimmter punkt, platz, theil eines fest umgrenzten gröszeren ganzen.*

22) *stelle, eines gebäudes, eines bestimmten gegenstandes* [Ranke].

23) *behörde. im österr. amtsstil für höhere justiz- und verwaltungsinstantz, [Schmeller] im curialstil allerhöchste 'stelle' für 'landesherr'. [Heynatz] lehnt ab: 'die stelle für kollegium u. d. g. ist oberdeutsch und will den hochdeutschen, obgleich viele es nachgebraucht haben, doch nicht so recht gefallen' bey gerichte odern krefftigen (= zuständigen?) stellen, landesbehörde, hofkammer.*

Lichtkaans dat Bloemhoff in de Ovend (de weens is vaeks de moeke van de gedachte) disse laeste lijn volgt, die van Oostenriek ofkomstig is en dan via Tirol onderlanges deur Duutslaand (Frankische dynastie) trekt (en vandaor ok al dat Latien d'r bi'jsleept).

> Onzin 1: omreden op haost alle Friese 'terpen' een karke ston, betekent 'terp': *plak waor geleuvingen tot heur god(en) biddeden.*

> Onzin 2: omreden op haost alle Nedersaksische 'werfen' wel (es) rechtspreuken wodde, betekent 'warf': *plak waor rechtspreuken wodt.*

De blote waorhied: Op de Friese terpen wodden de huzen op een kleihoogte rond de karke bouwd. Op de 'warfen' wodden 'stellings' op een zaandhoogte rond et heufdhuus bouwd. Een toch nog wel wat ienvooldig 'herehuus' van de grootboer in de midden mit wat 'arbeidershussies' - vaeks niet meer as een hutte - d'r omhenne.

Daor komt de naeme Stellingwarf heer..!

pb

Aandere deskundigen over 'werf':

Wurf betekent NIET "plaats waar recht wordt gesproken" mar is niets meer of minder als een hoge zandrug. Wurf is ook: wilg, draaien, kring.

De waarschijnlijke benaming van Antwerpen is eerder te zoeken in een uitdrukking van het oude Nederlands, namelijk "aan de werpen" (bij de dijken), of nog: "aan 't werf" (bij het scheepswerf).

Middle English < Old English hwearf ("heap, embankment, wharf"); related to Old English hweorfan ("to turn"), Old Saxon hwarf, Old High German hwarb ("a turn"), hwerban ("to turn"), Old Norse hvarf ("circle"), Greek ?a?p?? ("wrist").

In 1995 stuurde Jannie D. uut Wolvege veur de Oolde Pookpries zoe'n 120 mit de haand schreven bladzieden in van een vertaeling van *'Bekende oude volksverhalen'*. Jannie het doe liekewel de pries niet wunnen, dat wodde Jan Oosterhof van Steggerde. In een brief van de *'Warkgroep Oolde Pook-pries'* wodde Jannie liekwels slim prezen veur heur wark en ze zollen et prachtig vienen as heur vertaeling nog es op de legere schoelen inzet wodden kon bi'j et vak Hiemkunde. Daor is neffens oons an now toe niks van kommen mar wi'j vienen de verhaelen ok best de muute weerd...

Beloonde gaastvri'jhied

An de rechter walkaante van de Rijn, even beneden Arnhem, ligt et mooie plakkien Oosterbeek. Alles getuugt daor van welveert en weelde. Tussen de gele, lachende korenakkers en grune laanderi'jen staon kreerse huzen en sierlike logementen te pronk. En tussen et donkergruun van de bossen loeren de witte gevels van prachtige villa's, die heur spiegelen in de zulveren waterstroom. Hoe hiel anders was et zo bekoorlike Oosterbeek iewen leden! Doe was et de bojem van een dreug heideveld. En de huzen weren niet vule meer as hutten. In die tied was d'r niks as armoede en ontbering. Lao'we es weeromme gaon naor et jaor 1017.

Et was een zwoele meidag. De zonne zakte naor et aende. Uut de richting van Arnhem kwam een dikke stofwolke anstoeven. Die wolke kwam naoder en naoder. En daormit een grote optocht van peerden en meensken. Die hullen hoolderd bi'j et schaemele dörpien. "Mien vrouw is slim muui van de lange reize," zee de anvoerder van de optocht. "We blieven hier dan ok. Zorgen jim veur een onderkommen." Drekt stegen een stokmennig bedienden van heur peerden of om de kommedaasie van heur heer uut te voeren. Die heer was gieniene anders as Koenraad II, keizer van Duutslaand. Hi'j was op reize naor Utrecht. De bisschop van Utrecht was wegreaekt. Et Kepittel kon et niet iens wodden over de keuze van een opvolger. En daaromme hadden ze de tussenkomst van de keizer vraogd. Die achtte et weenselik om persoonlijk de keuze te regelen. Vandaor die lange reize. Mar in die tied was et reizen gien makkelijke opgaove. De wegen weren min, herbargen weren d'r niet en ze mossen lopende of op een peerd reizen. Ze weren ok verplicht om zels de neudige mondveurraad mit te nemen. Mar ondaanks al die bezwaoren wodde de keizer toch altied deur zien vrouw - op et peerd of seins in een dreegstoel - vergezeld.

De kommedaasie van de keizer om in Oosterbeek te overnaachten, gong as een lopend vuurtien. Rondomme zaggen de bedienden alliend armoedige hutten. Daor konnen de keizer en zien vrouw toch niet uutvanhuzen. Mar dan zag iene van heur in de veerte een huus, dat d'r welverend uutzag. Vot-en-daolik begaf iederiene him daor op an. Ok de keizer, die zels aanklopte. "Wi'j kommen jow vrundelik vraogen om hier in jow huus overnaachten te meugen," zee hi'j "mien vrouw is te vermuuid om veerder te reizen." "Kommen jim d'r mar in," zee de bewoner van et huus. Pestoor

Bernulf het altied plak veur vermuude reizigers. Kom d'r mar in en beschik over alles wat mien ienvooldige woning jim bieden kan." Zonder te weten, wie zien gaasten weren, leidde de pestoor heur deur zien huus en leut et heur an niks ontbreken.

De aanderemorgen zol de reize veerder gaon, mar de keizerin was nog zo ontzettend muui, dat ze niet mitgaon kon. Keizer Koenraad leut zien vrouw niet graeg achter. Mar dat mos now wel, want hi'j wodde disse dag in Utrecht verwaacht. Hi'j vreug de gaastvri'je pestoor om goed veur zien vrouw te zorgen. Die beloofde dat. En doe gong de keizer weer op pad.

Et verblief van de keizer in Utrecht gong gepeerd mit grote feesten. Mar doe die an 't aende weren, mos de bisschopskeuze maekt wodden. De perti'jen konnen et now ok weer niet iens wodden over de keuze. De keizer stelde de perti'jen veur om de kwessies bi'j te leggen. Mar daar luusterden ze ok niet naor. Iedere perti'j bleef op zien strepen staon. Doe zee keizer Koenraad: "Et spiet me, heren, daj' m et niet iens wodden kunnen. Daoromme zal ik gienend van de perti'jen heur zin geven. Ik be-
nuum now tot bisschop van Utrecht de eerwaarde Bernulf, pestoor van Oosterbeek." Die benuming wodde naotied deur de Paus bekrachtigd. En de gaastvri'je pestoor van Oosterbeek kwam op de Utrechtse Bisschopzetel. Twienentwintig jaor vervulde hi'j zien opdracht en was een sieraod deur zien godsvrucht en meenskeliefde.

Doe de keizer op de weerommereize naor Duutslaand zien vrouw in Oosterbeek anhaelde, was et gezin onderdehaand vermeerderd mit een zeuntien. De beroemde keizer, die naotied as Hendrik III over et grote Duutslaand regeerde, was geboren in de kleine pasteri'je van Oosterbeek.

Jannie D.

Krieg et zoer...

Al een dag of wat ha'k wat last van de maege, miend' ik, en de vrouw hadde dan ok al een keermennig zegd: "Gao daar dan ok es even mit naor de dokter!".

Mal praot van zoe'n vrommes want hoe kuj' daar ok zonder, mit naor de dokter toffelen.

Mar goed, heur wieze raad toch mar es opvolgd.

...

Now, daar hadde hi'j wel wat veur. Now ja, tegen dan eins.

Doe 'k thuis kwam he'k eerst de bi'jsluter es lezen. Dat gong haost niet want die letterties bin veur een oold vrommes mit een brille veur et veerkieken vusen te klein vanzels.

Die letterties op de 'flacon' kon 'k nog krek wel lezen mar die begreep ik dan weer niet.

- Buiten bereik van kinderen houden.

- Niet bewaren boven 30 C.

- **Houd de flacon goed gesloten.**

- e.z.v., e.z.v.

Mar hoe kriej' now zoe'n pillegien uut dat flessien daj' 'goed gesloten' hollen moeten..?

Gert-Jan

Héj hai mien fiês béj de pote!

"Gót 's", zén mien vaoder op 'ne kér tégge mien
"nor de winkel van Jentje van Lith.
En breng vör ons moêder tien motteballe
en vör mien 'n zekske muggerugskes mit."

De winkelbel güt en Jan van Lith kumt
ángesloft uut zien keuke nor veure.
"Zo jungske", zet Jentje van Lith tégge mien
"Wá komde doen? Lót 't mien mar 's heure!"

Ik doei mien bestélling. En héj zét tégge mien:
"Tjao, tiên mottebellekes, die kriede van mien wel mit.
Mar die muggerugskes det zal toch wa moeileker gaon!
Want 'k zal oe's vertélle, hoe of det dè zit."

"Kiek, mugskes, mien jong, die zien mar zò kliên!"
En héj makt tusse duum en vinger 'n splitje.
"En daor wódde géj dan nog de rugskes van hebbe...
Det is dan wel 'n vergimmes kliên bitje!"

Toen krig 'k in de gaote hoe of det 't zât.
Ons vát hai mien moi béj de pote genomme.
Want 't wâr 1 april, ôh, ik schamde me rot.
Mar ik docht: "k Zal oe ok kriêge, potdomme!"

"En jong," lachte ons vát, toen 'k ons huus binne kwâm
En van 't holle nog wa nao ston te hiêge.
"Waor hedde de mottebellekes vör ons mam?
En... hédde die muggerugskes ok kunne kriêge?"

"Niks vaoder," zén ik, "'k héb héllemól niks!".
En van Lith vroeg of dè géj ze zaagt vliêge?
"Want" zén ie: "kiek, 'ne mot is mar zò kliên.
En daorvan kos ons mam dus nie de bellekes kriêge!"

Chris Kerkhoff, Cuijk

Jezus schreef in et zaand...

De Stellingwarver Biebelvertaeling, Joh. 8:2-11 *"En Jezus schreef in het zand..."*

Et veuruutzicht van de prissentasie van de officiële Stellingwarver Biebelvertaeling ropt veurof een protte vraogen, ja ni'jsgierighied, bi'j mi'j op. Eerder filesefeerden we hier al es over de eventuele vertaeling van een begrip as "zunde". Hoe zullen de vertalers daarmee ommegeaon?

Een andere vraoge is hoe een vule konkretere zaeke as een "wijngaard", een term waar de biebel bol van staot, in et Stellingwarfs weergeven wodden zal? Daor zit toch een perbleempjen want "wijngaarden" zullen in de Stellingwarven gienertied veurkommen wezen, vermoed ik zo. Mar ok naor de vertaeling van een stokmenig vaeke anhaelde passages uut de biebel zie ik mit een protte belangstelling uut.

Ditkeer wi'k es stillestaon bi'j et bekende verhael uut et Jehannes-evangelie (8:2-11) waarin Jezus les gefte an et volk, mar daorbi'j onderbreuken wodt deur de schriftgeleerden en de Farizenen die een vrouw bi'j him brengen die op overspel trappeerd is. De evangelist gaot veerder: "Zi'j [de schriftgeleerden] zetten heur in de midden en zeden tegen Jezus: *"Meester, disse vrouw is op hieterdaod trappeerd doe ze overspel begong. Mozes dreegt oons in de wet op om zokke vrouwluden te stienigen. Wat vienen jow daorvan?"*

Dit zeden ze om him op de proef te stellen, om te kieken as ze him anklagen konnen. Jezus gong deur de kni'jen en schreef mit zien vinger in et zaand. Doe ze andringen bleven, kwam hi'j in de bieten en zee: *"Wie van jim zonder zunde is, laot die as eerste een stien naor heur smieten"*. Hi'j gong weer deur de kni'jen en schreef in et zaand. Doe ze dat heurden gongen ze vot, iene veur iene, de ooldsten et eerste, en ze leuten him alliend, mit de vrouw die in de midden ston. Jezus kwam overaende en vreug heur: *"Waor bin ze? Het gieniene jow veroordield?" "Gieniene, heer," zee ze. "Ik veroordiele jow ok niet," zee Jezus "gao naor huus, en zundig vanof now niet weer."*

Et biezuudere van dit fragment is dat et naor alle warschienlikhied niet in et oorspronkelike evangelie ston, mar d'r naotied zo rond et jaor 200 an toevoegd is. Mar inhoudelik en kwa toon past et hiel best binnen et evangelie van Jehannes. Veur de vertaeling in et Stellingwarfs dot dit d'r trouwens amper toe. Veerder het et zin om dit stukkien te lezen in relaasie mit wat Jezus een peer vassen veerder (Jeh. 8:15-16) zegt: *"Jow oordielen mit meenselike maatstaeven, mar ik oordiel over gieniene. En a'k toch een oordiel velle, is mien oordiel betrouwber, omreden ik niet alliend bin mar tegere mit de Vader die mi'j stuurd het."*

Dilemma

Et is dudelik dat de schriftgeleerden Jezus veur een bi'jkaans duvels juridisch dilemma plaetsen willen. Ze willen him in de valle lopen laoten. As hi'j de vrouw stienigen lat - wat neffens de wet van Mozes en de wettische haorkleuveri'je van de Farizenen moeten zol - dan krigt hi'j op zien brood dat hi'j een gruwelik,

moorddaodig wezen is. As hi'j de vrouw een vri'jgeleide geeft, dan wet hi'j grif dat hi'j te heuren krigt dat hi'j in overtreding is en de wet niet naoleeft. En wat dot Jezus? "En Jezus schreef mit zien vinger in et zaand." Et gebruik van et woortien zaand is hier slim subtiel. Jammergenoeg staot d'r in de Ni'je Biebelvertaeling van 2004 "*En Jezus schreef met de vinger op de grond*" krek as in mien dundrukbiebel in busefermaat uut 1965.

In et Oosten was en is et gebruikelik dat iene an wie in et eupenbaor een zaeke veurlegd wodt en die dudelik maeken wil dat hi'j him daorveur niet kompetent genoeg acht, him dimmestraotief ommedri'jt en mit zien vinger in et zaand tekent. Daormit toont hi'j dat de vraogsteller de zaeke mar mit himzels dient te klaoren en him veerder bi'j zien eigen bezigheden veerder mar niet lastigvalen moet. Zo gedreegt Jezus him ok in disse angelegenhied.

Hi'j is gien rechter veur wereldse zaeken, en as hi'j al oordielen zol dan toch hielendal niet naor eerdse maotstaeven. Mar omreden de schriftgeleerden zo andringen, zegt hi'j toch wat, de vaeke citeerde zin: "*Wie van jullie zonder zonde is, werpe de eerste steen,*" waormit Jezus de zaeke drekt op een spiritueel niveau plaetst. En weer schrift Jezus in et zaand! Mit aandere woorden: opni'j maekt hi'j dudelik dat hi'j him uut de zaeke weerommetrekken wil en de kwessie an et geweten van zien ondervraogers overlaoten wil. En blikber luusteren die naor de stemme van heur geweten: ze zien of van heur veurnemens ten aanzien van de vrouw, en van Jezus, en maeken heur uut de voeten. Jezus komt overaende en zegt tegen de vrouw: "*Ik veroordiel jow ok niet*". Hi'j oordielt ommes gieniene naor eerdse maotstaeven. Toegelieke wist hi'j op de relatieve geldighied van de eerdse wetten in dit geval en dreegt heur op om heur daornaor te gedregen: "*Zundig vanof now niet weer.*"

Woordeloze kommenikaosie

Et is dudelik dat veur de korrekte interpretaosie dan wel vertaeling van dit prachtige evangeliefragment de oosterse uitdrukkung "In et zaand schrieven" intakt blieven moeten zol. Jammergenoeg is dat in de Ni'je Biebelvertaeling niet gebeurd mar tot mien grote verrassing wel in de vertaeling van de Grunneger Biebel: *Zai zeden dit om hom der inlopen te loaten, omreden ze wollen hom aankloagen. Mor Jezus beug zok veurover en schreef mit vinger zo mor wat in t zaand.* Et toont iens te meer an hoe hiel zorgvuldig de Grunningse vertaelers te wark gaon binnen. Et maekt mi'j dan ok ni'jsgierig naor de Stellingwarver variaant van dit fragment.

De bekende dichter Gerrit Achterberg (1905 - 1962) het bi'jdreugen an de bekendhied van dit evangeliefragment in et Nederlaans. In zien naor mien smaek wondermooie gedicht "En Jezus schreef in het zand" beschrift hi'j hoe woordeloze kommenikaosie - van - de - geest ("schreef in het zand") de letter van de Schrift en van de wet te boven gaon kan. Ik laot et jim graeg in et Nederlaans lezen:

*Jezus schreef met Zijn vinger in het zand.
Hij bukte Zich en schreef in 't zand, wij weten
niet wat Hij schreef, Hij was het zelf vergeten,
verzonken in de woorden van Zijn hand.*

*De schriftgeleerden, die Hem aan de tand
hadden gevoeld over een vrouw, van hete
hartstochten naar een andere man bezeten,
de schriftgeleerden stonden aan de kant.*

*Zondig niet meer, zei Hij, ik oordeel niet.
Ga heen en luister, luister naar het lied.*

*En Hij stond recht. De woorden lieten los
van hun figuur en brandden in de blos.*

*waarmee zij heenging, als een kind zo licht.
Zo geestelijk schreef Jezus zijn gedicht.*

Dick van Niekerk, zelsstaandig ni'jsschriever, Goirle (Noord-Braobaant

(Tekst bi'jhulpen deur: vertaelmesienegien.)

Verkondigen...

- kerelspraot = moedige taal, een moedig standpunt dat men verkondigt
kraomen = 1. onzinnige dingen verkondigen
2. kramen
roepen = 1. roepen, schreeuwen, kreten slaken
2. door te schreeuwen meedelen, verkondigen
3. met stemverheffing iemand vragen, bevelen te komen,
ontbieden, dringend vragen, verzoeken
4. luidkeels uiten
5. bep. geluid produceren door jonge bijenkoninginnen als ze
nog in de cel zitten
6. wekken
uitkraomen = uitkramen, op ongecontroleerde wijze verhalen, verkondigen

Mar ja, zoks kuj' in een biebelvertaeling toch eins niet bruken. Jow zien et al
staon: "*Jezus kraomt et uut dat God zien keuninkriek al haost kommen is.*"

Dat kraomen of uitkraomen bruken we eins alliend as et om dom praot, liekas
kroegpraot gaot. Mar wat roepen, past hier hier ok al niet en laot et dan misschien
wel '*kerelspraot*' wezen, mar nee, dat past oons in dit verbaand ok niet. Wij holen
et dan eerst ok mar op '*uutdregen*' (Nl. onder de mensen brengen, verkondigen).

Bolding vertelt weer (20)...

Goi'j allemoale,

'k Bin net weer terugge van mien dagelikse loopien mit oenze hond en now wordt et neudig tied da'k dat volkien in de Stellingwarven weer wat vertelle oaver oens zulf hier in Ontario en in et biezonder mien ervaringen uut de oorlogstied.

Ik heb net al mien papperassen bi'j mekare zucht en weg e bracht naor oenze boekholder. Die mut varder mar uutzuken wat die belastingluu in Ottawa van oens weten mut. En now mar ofwachten hoe groot de scha dit joar is.

Disse moand hef et mooi rustig e'west mit et weer, gien sni'jstormen of zwoare vorst. Wi'j harren zulfz vescheiden dagen mit een lekker zunnegien. Veur oens ongebruikelik warm; mit de fietse nog een moal of wat een middag rond e'toert. Hoast Nederlands veurjoarsweer zu'j zo zeggen.

Februari was aandere een ruzige moand veur oens. Eerst waren wi'j een paar weken noar Portugal e'west: De Algarve, dat was de zesde keer al. Et barste er van de Hollanders. Dat was wel gezellig, mar net as bi'j jullie um die tied, was et varder mar een kolde bedoening. Van mooi kuieren langs et strand is niks e'komen, ja een paar moal mit de dikke winterjasse an. Mar et bier smaakte weer best en ook de wien wel en et vardere gerak was goed veur mekare. Mar toch ai'j op vekaansie bint wi'j goed weer hebben.

Now en varder har Canada dit joar de Olympische Winterspeulen. Doar heb't Geertien en ikke barre van geneuten. We hadden op oenze televisie wel vief zenders die de verschillende sporten uutzunden. Mit die luu in Vancouver hebben wi'j jammer genog een tiedverschil van dri'j ure dus et worde wel ies wat late op de avond of zulfz nachtwark. Doar kunt disse olde luu niet zo goed meer tegen as vrugger! Toen wol et nog wel ies gebeuren da'k noa een late nacht mien va tegen kwam die net zul goan melken. Ik heur hum nog zo zeggen: "Ie bin't mooi op tied mien jonchien, trek mar gauw et olde goed an."

Mar goed wat de Winterspeulen angiet, Canada hef et best edoane. Iederiene was uutgeloaten toen wi'j de Amikanen in et ieshockey de boas bleven en doarmee de golden medailje wunnen. Kiek ieshockey is hier net zoo'n volksport as bi'j oe voetballen. Ieder dorp en gehuchien hef wel een overdekte bane, arena, en de jeugd is doar veule te vienden. Van de USA winnen is net zuks as Nederland oaver de Belgen. Oenze kiender heb't ook nog een paar joar e speult en now bin't de kleinkiender an de beurte. Veural et oldste magien van achte is der al vol van. Ze hult oens ook geregeld op de hoogte van de winterspeulen, et leek wel of ze op schoele oaver weinig aandere preuten. De Nederlaanders hebt zich ook wel oardig e'weerd, en de supporters waren wel arg dudelik anwezig. Sneu dat die Kramer op de verkeerde bane zat, toen ik nog jong was is dat iene Jan Bols uut 't Oogevene ook ies oaverkomen, weet ie dat ook nog?

Mit een paar dagen he'w al weer Poasen. Dan verwachten wi'j de kiender oaver en de kleinkinder vanzulfs, alle vieve. Ze bint allemoale goed van passe, dus dat zal nog wel een drokte worden.

Oenze veurjoarsreize noar Nederland is ook weer bespreuken, roem dri'j weken. Wi'j kunt dan mooi koneginnedag mitmaken en et viefjarig feest van de bevrijding. Doar bin wi'j al eerder veur oaver e'west. Die van vieftig in 1995 zal oens altied blieden heugen. Mit duzenden aanderen waren wi'j in Apeldoorn en der waren ook een bulde Canadese veteranen die allemoale toe e'juicht bint. En wat een kleine wereld van oens dorpien hier kwamen wi'j der nog een koppel tegen. Iederiene har uutbundig feest.

Zo, now zal ik maar weer ies wat vertellen oaver mien persoanlikke ervaring oaver de oorlogsjoaren. Disse keer schrief ik oaver et vrugge veurjoar van 1945.

Allemoale goedgoan en graag tot heurens of tot ziens van

Geertien en Henke

Vrumd volk oaver de vloere...

Et was al weer in et leste van Meert en va was drok op et laand bezig, de rogge kun der al in en binnenkort wol hi'j ook wat eerpels poaten. Ook har hi'j et drok mit mesten en de free noakieken en goa zo mar an. De pinken leupen al een poosien buten en een paar dreuge koen'n kun der ook uut. Moe kreeg ook al wat schoonmaakkriebels en ik musse nog al ies mit helpen mit beddegoed noar buten brengen en zuks. Et leek een vrug veurjoar te worden zeiden ze. Mien breur Knelis, die veurig joar van schoele komen was, worde al verscheidene moalen vroagt bi'j kleine boerties uut Moppelt die zulfs gien peerd hadden. Dat voerwarken mug hi'j geern doen, liever dan noar Oavelte goan um veur die Duustsers op et vliegvelde te helpen. Mar dat was verplicht, iedere boer mus er hen. De leste tied was er ook proot dat er rond Moppelt tankgrachten e'graven mussen worden veur verdediging.

Wat er now allemoale precies goande was weet ik niet heur, mar a'k et zo begrepe van va en aanderen, kregen de Duustsers er goed van laangs, in hun eigen laand en in grote stukken van Europa waren ze al verdreven. Ook in oens laand waren ze in et Zuden al vri'j, al een hiele tied geleuf ik, mar er worde hard e vuchten om varder noar et Noorden en et Westen te komen. Ie zagen ook veule meer meinsen an de weg die e'vlucht waren van de bombardementen en natuurluk ook eitenhalers. De miesten zagen er mager en verwaarloosd uut. Moe har arg mit al die luu te doen, "arme, arme meinsen" zei ze vake, wat hep't wi'j et dan nog goed. Va zei dan nog wel: "Mar wi'j bint er ook nog niet."

Van mien beide zwoagers in Duutslaand harren wi'j ook al een schoft niks heurd. Ze waren doar verplicht hen e'stuurd um te warken, de plekke was Willemschafen. Ik har et op de kaorte al ies op e zucht. En dan mien oldste breur Berend, die was al weer een paar joar onder e'deuken, woar dat wus ik niet. Moe har ik ook al ies e'vraagt mar die kun mi'j ook niet inlichten. Een paaar weken terugge was er nog een kereltien bi'j va e'west, ze harren een lange tied e'smoest, mar va wol niet kwiet wat die man mus. Hi'j prut wel een beetien gek, gien Duuts, mar was et soms Fries? Va die wol meer niet

kwiet, mit buurman Freins, die op de boerderijje noast oens woonde, stund hi'j now hoast dageliks te proten en et gung niet vake oaver et wark of oaver et vee, dat wus ik wel. Ien keer was va zulfs in huus e'komen um de olde atlas der bi'j te halen. Er was proot dat de Canadezen al bi'j Deventer waren en oostert in Drenthe. Maar aanderen zeiden dat dat helemoale niet woar was en gieniene wus hoe et er bi'j stund.

Op schoele was et ook ruzig. Der kwammen geregeld nije kiender opdagen, de leste tied meer uut Holland, bi'j de grote steden weg. Der was vaste wel een paar keer in de weke luchalarm woar iederiene onder de baanken deuk. Eerder maakten wi'j der wel ies een geintien van mar de leste tied niet heur. Et gevoar van de oorlog kwam dichter bi'j en Moppelt was al een maol of wat bombadeert en ook wat schepen in de voart waren bescheuten. Ook overdag zag ie now geregeld vliegtugen oaver komen en een enkele keer heurde ie de mitrailleurs. In Oavelte stunden der verscheiden, har Knelis e'zegd. En der waren al een stuk of vief vliegtugen in oenze buurte noar beneden e'komen. Moe wol now ook dat wi'j mitiene van schoele thus kwamen, mien breurtien Geuchien die net dartien worden was, bleef toch nog wel ies lange weg.

Verscheiden meinsen kregen anzeggen dat ze vluchelingen in huus mussen nemen. Bi'j Freins was al een hele tied een gezinnegien bi'j Amsterdam weg en bi'j aandere grote boeren of meinsen mit extra ruimte was dat ook et geval. Zo, op een vrijdag aovend kregen wi'j een paar landwachters an de deure mit de bosschop dat morgen een man en vrouwe mit ien kiend zullen komen. Moe har der wel wat vroagen oaver, mar die zwartjassen wollen niks meer kwiet. Mar ze maakten nog wel dudelik dat et een *Befehl* was, en doar was et mit uut. Moe was al zenuwachtig oaver die onbekende pottekiekers en hoe mus dat now mit eiten en slaoperijje en zuks. Va was er meer kalm onder. Hi'j was vrugger in dienst e'west en meer dan iens bi'j aanderen in de kost e'west. Doe mar gewoon, dan komp et wel goed was zien gezegde. Mar wi'j worden nog wel eem goed de wacht an e'zegd, oenze mond niet veurbi'j te proten en veural niks lusloaten oaver oenze familie of de boerderijje, as der noar e'vraagd worde. Doar keek hi'j Geuchien nog ies strak an, die kun nog wel ies deurdraven. Knelis har der ook wel een haandtien van, mar die har zien leergeld al betaald, een nachien in de cel har hum wel wiezer e'maakt.

De volgende dag hadden Geuchien en ikke al lange tied de stege in de gaten hullen, mar gien iene kwam der op dagen. Tot vlak noa teetied. Ja heur, een man en een vrouwe en ook nog een magien van een joar of twaalf. Ze vrugten heel netties of meneer Bolding hier woonde en haalden toen een groot papier veur de dag dat angaf woar ze ingekwartierd zullen worden. Ik musse zeggen dat disse meinsen der heel wat netter uutzagen dan de mieste aandere slobbers die hai'j an de weg zagen. Ze harren zulfs heel mooi goed an, veul sjieker dan va en moe ooit dreugen. En ook et magien was helemoale op e doft.

Now die vrumde luu preuten Hoog-Haarlemmerdijks en et was meneer dit en mevrouw dat veur en noa. Ze stellen hun zulf veur as de familie Bos. De meinsen maakten een bulte gedoe oaver et feit dat ze oens oaverlast mussen bezorgen, en wilden doar goed veur betalen. Mar moe wol doar niks van weten. Va maakte ze al gauw dudelik dat ie tegen hum niet te veule mussen meneren, et was Klaas of Bolding en varder gien babbelegoegies, en dat gold ook veur moe: Ale of vrouw Bolding.

De man vertelde dat ze uut Den Haag kwamen, doar warkte hi'j op een kantoor. Vanwege de bombardementen en voedselschaarste waren ze e'vlucht, et worde te gevaarlik. Ze hadden kennissen in Zwolle woar ze now vandoan kwamen, doar kuunden ze niet langer blieven. In de koffers hadden ze hun dagelikse kleren en ook wat aandere dingen die ze niet graag kwiet wilden. Moe kun best begriepen dat et een zwoar gelag is ai'j oen spullegies zo achter mut laoten.

Va en moe harren al besleuten dat disse meinsen mar in de veurkamer mussen huzen, mit wat olde gordienen en lakens kunnen ze wel wat ofschieten veur sloaperijje. Moe har al een peul vol e stopt mit stro, doar kunden ze wel op liggen. Geuchien worde in e schakeld um te loaten zien hoe de pompe warkte en woar et huuzien was en zuks. Now dat was net wat veur die wiesneuze van een breur! As een stotse hane leup hi'j veuruut te pareren en in zien beste Hollands preute oaver wasgelenheid en aander gedoe. Veural et magien, Katrina, har zien belangstelling en hi'j stelde al mitiene veur dat ze van hum morgen eem rondleiding zul kriegen over de hele boerderij. Now, zo veule stelde dat toch ook niet veur.

De vrouwluu waren et al gauw iens dat et mar et beste was dat ze samen an toafel gungen. Vrouw Bos beud gelieke an dat ze moe zo veul meugelik wol helpen. Moe keek zo ies noar heur mooie jurk, mar zei der varder niks van. Et mannegien zei dat hi'j van boerenwark niks wus, mar best wel helpen wol. De aandere morgen waren ze der op tied bi'j en et wievien was al gauw drok in de weer in de keuken. Ze har now meer gewoon goed an, niet meer zo deftig as gisteren. De vrouwluu proten al honderd uut en ik geleuf dat moe bliede was dat ze goed mit disse dame oaver weg kun. Ze wus al gauw woar alles was en wat er gebeuren mus. Et was gien iene die op de stoel zat en een aandere et wark leut doen!

Now, heur man was een aander verhaal heur! Va har al gauw deur dat disse penneliker, twi'j linkerhaanden har. Doar kwam nog bi'j dat hi'j bange was van varkens. Va har wat stro e'hakselt en de man veur e'doane hoe hi'j dat in de kalverhokken mus verdelen. Dat gung arg holterig, mar toen de varkens an de beurte waren leup et helemoale mis. De olde motte har net een paar dagen eerder keun e'kregen en die mus van die vrumde snoeshane niks hebben. Et was opiens een geschruw van jewelste en et mannegien wus niet hoe gauw hi'j et hokke uut mus komen! Mar varder was die Bos wel gewillig en noar een paar dagen deed hi'j al oardig wat.

Mien volk waren er wel oaver iens dat ze et slechter harren kunnen treffen mit de nijje huusgenoten. Now ik vund dat ook wel. Ik denke dat Katrina noa een paar dagen die eigenwieze breur van mi'j wat zat worde en ze vrug mi'j now geregeld um een pottien te dammen. Ze was arg goed, mar leut mi'j ook wel ies winnen. Ook speulde wi'j dominoos. Ik vund et eigenlijk allemoale wel gezellig.

Een goeie weke wieder kregen wi'j op een aovend weer de landwacht an de deure. Now hadden ze een vrouwe mit twi'j jongies die mitiene veur een paar dagen onderdak mussen hebben. Ze zagen er arg verwaarloosd uut. De vrouwe mompelde wel een name. De jongies waren een jaor of tiene dacht ik zo, ze gaapten oens wel an mar zeiden niks. Moe har ze nog een boterham mit botter en suker e'geven, mar ze kreeg er nog gien bedaankie veur. Va kreeg er wel uut dat ze van Rotterdam kwamen, mar de leste dagen hier in de buurte bi'j meinsen. Woar precies wussen ze niet.

Now mien volk harren hier niet op e'rekent. Noa wat hen en weer geproot dachten ze dat veur komende nacht, een ruimte net noast de keuken wel kun veur sloaperijje. Et was wel wat behelpen, mar dat was niet aans. Disse ruimte numden wi'j et kamertien, miestal vol mit spullegies die moe wel ies in de keuken neudig was, zoas wat extra pannen, een toafeltien mit een pietereulie stellegien een olde rieten stoel, wat flessen en deuzen. Vandoar kun ie ook noar de zolder, mar die was niet arg vertrouwd en ook in een hele tied niet schoon e'maakt. Et duurde niet lange veurdat dit kamertien ontruumd was en de gasten in trek namen. Moe had hun nog wel e'zegd hoe late de volgende morgen de rogenbri'j klaor zul ween.

De Bos familie was als altied op tied en hulp al drok mee in de keuken, mar toen va in huus kwam um an toafel te goan, was er nog stille in et kamertien. Moe zei dat ze de veurige oavend nog late in de weer e'west waren. Et leup al hoaste tegen tien ure toe er eindelijk wat leven achter de deure kwaamp. De bri'j stund nog op de kachel mar was wel oardig stief e'worden. De nijje luu aten der wel wat van, mar et gung mit laange taanden. Ze leupen mar zo bi'j de toafel weg zonder wat te zeggen. Een poosien later was et hele geval mit hun olde fietse weg.

Moe begreep der niks van, ze hadden heur helemoale niet e 'wassen. Toen ze veurzichtig in et kamertien keek, schrok ze van de bende die ze zag. Niks was op e'hemmelt, et vieze goed lag overal, ie kunde der gien bien in recht trekken. Toen ze oaverstuur va der bi'j haalde zei die: "Och magien, oenze lieve Heer hef een grote toafel, mar barre rare kostgangers."

Henke

Jacob en Esau...

D'r wodt een protte eten in de Biebel. Om de drie bladzieden wodt d'r wel wat lekkers klaor- of toemaekt. In Genesis 27 bi'jglieks is et ok weer raek. De oolde Isaak vragt an Esau om mit zien pielke en boge et veld in te gaon om zien vader nog ienkeer een lekker bod mit braoden wild veur te zetten. De vrouw van Isaak, Rebekka, hadde heurd dat Isaak dat an Esau vreug, en ze zee tegen heur liefste zeune, Jacob, dat hi'j mar vlogge naor et laand gaon mos, en haele twie bokkies uut de kudde. Twie malse bokkies. Die zol zi'j dan wel es even lekker toemaeken veur de oolde baos.

Mar waaromme weren daor now twie bokkies veur neudig, vreu'we oons of. Waorumme twieje? Twie van zokke bokkies zit toch een wereld vleis an waor et halve dörp wel van miteten kund hadde? Ok al zol et alliend om et lekkerste stokkien vleis van bokkien gaon, dan kon die oolde bliene man die an 't aende van zien leven is, dat toch gienertied allemaole naor binnen warken, zoj' zeggen..!

D'r wodt wel es zegd dat de Biebel vrouwonvrundelik is en dat de Biebel niks van homesuelen hebben moet, mar de Biebel is zo now en dan ok grif (ok) niet diervrundelik...

Sammie...

Wi'j kregen een riegel verhaelties van iene die in heur kienderjaoren en een hiel schoft daornao, in de Westhoeke woont het. Ze geven de warkelikhied an, zo zi'j die in de dattiger jaoren en in heur veerdere leven mitmaekt het. De verhaelties staon allemaole op himzels, bin oorspronkelijk mit de haand schreven en zullen zolange as de veurraad strekt bi'j toeren 'An de Liende' hongen wodden. De verhaelties bin schreven onder de verschoelnaeme: *'Sammie', Verhaelties uut de Westhoeke.*

.-.-.-.-.

Schoele doe en now...

De schoelen bin weer begonnen en de kiender moe'n weer leren. Ik verwondere me d'r seins over hoe wies as kiender al binnen. A'k es mit kiender veur de tillefoon praote en mit grote bewondering luuster wat zoe'n klein montien al te vertellen het, mit de wieshied van een groot kiend, dan daenk ik wel es, zi'j bin groot zonder alderdeegst kiend west te hebben. Ze meugen ok alles zien wat zoal veur de tillevisie komt en zitten, zo klein as ze binnen aachter de kompjoeter te speulen en de oolden hebben vaeke ok meer leerd, hoe zol et aandere kunnen.

In oonze jeugd hawwe gien radio en tillevisie, gien boeken, we hadden hielemaole niks. En as grote meensken praotten mossen de kiender heur stille hollen. Bi'j goed weer wodden wi'j dan naor buten sturd. En op schoele hawwe ok niet vule. Ik hebbe nog lezen leerd mit et schoeleplaankien aap-noot-mies mit al die letterties in dat ronde rooie deusien. Et grote aap-noot-mies-bord veur in de klasse wao'we de letters an hangen mossen en tellen mit et telraem mit rooie en blauwe kralen. In de eerste klassen mowwe mit potlood schrievan, in et begin alderdeegst mit een griffel. Dan mowwe eerst een strepien leren zetten; ik weet et nog as de dag van gister. In de dadde klasse mochten we mit een kroontiespenne en ink leren schrievan.

In de schoele was een plaanken vloer en een grote iezeren kachel mit een zwat blikken schaarm d'r ommehenne. In de winter verrekt' ie van de koolde aj' et veerst van de kachel of zatten en die d'r et dichtste bi'j zatten smoorden van de hitte en verbraanden de rogge haost. De eerste jaoren weren de meesters en juffers niet aorig en daaromme he'k aekelige herinnerings an die schoele. Gelokkig gongen wi'j nao een peer jaor verhuizen en kwammen doe op een schoele mit vule betere en sociaolere meesters en juffers. Van doe of an ha'k vule meer nocht an leren en gong ik altied mit plezier naor schoele.

Van de kiender van vandaege-de-dag stao 'k vaeke versted en dan daenk ik wel es: wat weren wi'j vroeger dan dom. Dit is een zegen veur de kiender en het allieand mar veurdielen. Mar varg niet tevule van een kiend en laot ze in et begin eerst kiend wezen.

Sammie

De kledingverkoper...

De kledingverkoper...

Ik binn weer eem bi-j heur laangs e-west heur. Hi-j stond an de deure bi-j oons de kledingverkoper. Hi-j was denk ik al gepesioeneerd maor Ik konne zien leeftied nooit inschatten. Hi-j hadde vrogger een winkeltie had hadden ze mi-j vertôllen aargens in de stad. Hi-j ging nouw as een marskramer op de fietse mit hulpmotor bi-j olde meensen langs om ze kleern te verkoopn. Een grote koffer achterop de pakkiesdraeger. As hi-j weer wat verkocht had an mien schoonmoeder dan kwam hi-j langs mit de rekening.

Ik heb heur weer wat verkocht maot.

Ik hoope niet daj 't aarig vienden?.

Ie viend toch niet slim? he!!.

Drie jurken en een lange brook.

Ik was toch in de buurte, ik denke ik gao ies eem bi-j heur laangs. Och maot 't staot heur zo mooi maottie, maottie 't staot heur zo mooi. As gegeuten zit 't. Der was ook nog een mooi bloessie bi-j zie leek wel achtiene. Maottie, maottie zie hef ur ook ellemaole 't figuur veur. Zie twiefelde een biettien om 't te koopn. Wat zal mien dochter wel niet zeggen? zee ze, ik hebbe veurige maond ook al wat e-kocht. En ie weten wel dat daor de rekening enne mot.

Nouw maot, 't binn oen eigen centen toch zeker? ek tegen heur e-zegd. Ik hoope toch daj 't niet aarg vienden he!?' 't is toch zo, maot. Want 't stond heur toch zo mooi, maottie, maottie, maottie zo mooi. Ik zee al zie hef ur ook ellemaole 't figuur veur.

Ie hebben lest toch nog e-zegd daj 't niet aarg vunden?

Ik zee nee heur zie mag zelf wel beslissen wat ze kocht.

Alleen mien vrouwe dot de centen want daor kan ze niet meer elemaole uut koemen. Mit al die pincodes en zo dat hebben ze veul te moeiluk e-maeken veur olde meensen. Ja dat vien ik ook maot, veul te moeiluk maor wi-j worden allemaol older en dan is 't maor mooi daj kiender hebben die daor mee weten om te gaon. Ie hoeven direkt niet te betaeln heur dat kan van de weeke nog wel, ie kieken maor even wanneer aj tied hebben. Ie weetn toch waor ak woone?

Hi-j sprung nog fit op zien fietse mit hulpmoter en reed weg. Hi-j hadde weer een goeie dag. Och ik gunde 't hum wel en 't was lekker makkeluk zo zie hoefde niet naor de winkel te gaon want dat was altied zon getoog mit die rolsoel en meensen kunnen de centen toch niet mee neemn in t graf. Geniet ur van zo lange as 't kan 't is maor zo of e-loopn. Een paer daegen laeter ek bi-j um an huus de rekening betaeld. Hi-j bedaankte mi-j wel tien keer. Ik kregte toen ak naor huus ging een Willemina-pepermuntie uut zien blikken bussie die hi-j op taofel had staon...

Harm Cramer

Eerwraak...

Eerwraak (*crimegedicht*)

Zi-jn anden umspanden eur kèl
kniepmde, moordende klauwm
ij vuulde zich gien criminèl
zij was ummers niet te vertrouwm.

Et duurde warachjant niet lange
toen lag z' op de grond, uut-eteld
ja, zi-j was wel èempies doodsbange
ij wol graag een moord met geweld.

Dit vrouwgien ad veur-uut-edacht
in zi-jn koffie zat al vergif
ij lachte en drunk, vuulde macht
mar toen skokte zien middenrif.

Eur motief was; as ik mut goan
goa die ok met, det kan niet missen
in mi-jn optiek is det toe-gestoan
ik wil *twie* begraffenissen.

Corry Overmars-Kalshoven, Hasselt

Even voorstellen...

Mag mij even voorstellen? Mijn naam is Lute Bouwer en ik gaf de laatste 15 jaar een 11-tal boeken over de regio uit. Zelf boeken schrijven, foto's voor zo'n boek maken, drukken en vermarkten is een kostbare zaak. In Steenwijkerland is er dan ook niemand anders die dat voor eigen rekening doet. Andere boeken worden zwaar gesubsidieerd door gemeenten, provincie, banken, instellingen of bedrijfsleven. Vaak worden er dikke subsidies gegeven, geld wat door medeburgers is opgebracht. Ik betaal over mijn boekenomzet belasting en draag op die manier bij aan het uitgeven van gesubsidieerde boeken. Er zijn vaak veel gesubsidieerde boeken over. Die worden dan voor een sterk verlaagde prijs verkocht of cadeau gegeven. Ook worden er van subsidiegeld etentjes, recepties en dat soort dingen gegeven. Ik noem geen namen, dat moet u zelf uitzoeken. Ik vraag u wel goed op te letten dat deze subsidiegelden eerlijker worden verdeeld. Ook dienen gesubsidieerde boeken goed verkoopbaar zijn, anders ben je geen goede schrijver. Het kan zinvol zijn om een boek met subsidie uit te geven. Zulke boeken moeten niet voor een paar verzamelaars gedrukt worden maar een breed publiek. Ik vraag daarvoor uw medewerking.

Groeten,
Lute Bouwer

www.lutebouwer.com

Sieneke...

Sieneke wint et Nederlandse songfestival mit een lied Sjalalie, Sjalala, wat deur Pierre Kartner is eskreven. Sieneke werd deur Marjan Weber veur-edreugen. Smerige kritiek en laffe uutspraaken van bekende Nederlanders kreeg ze om de oren. De regionale omroepen geven Sieneke alle steun en laoten regelmaotig dit lied deur de ether schallen. Een meenselijk gebaor.

Snel-sonnet

De deure stiet eupen veur jong talent
Die er het beste van willen maeken
Smerige kritiek kan alles ofkraeken
Zo et arrogante volk dit heel goed kent

Blaoskaoker en braniebuul negeren
Giet Sieneke succesvol presteren

Olympiade

De druk die op smalle skolders rust
Veur een normaal meense niet te dregen
Voldoen an verwachting zol zwaor wegen
Hiervan was men terdege bewust

Doelgericht veur et olympisch gold
Leut gien iene Nederlaander kold.

Femmy Woltman-Groen, Giethoorn

Wat een wark...

In de eerste versie die we van et NBG kregen hadden stonnen een protte eigennaemen schreven mit een 'k' op et plak van een 'ch'. In laetere versies is dat opiens ommedri'jd. Daor weren vanzels mooi gesjochten mit. Veural ok mit een naeme as die van de zeune van Benjamin: eerst was et **Beker** en laeter wodde dat **Becher**. En tsja, zoe'n Beker kuj' niet even mit 'zoek en vervang' veraanderen vanzels want dan wodt de 'drinkbeker' ok opiens een 'drinkbecher'. Makir (de zeune van Manasse) is Machir wodden, en zo kuwwe nog wel even deur gaon.

Een heidens kerwei, en now zitten we ok nog mit een gat in de begroting...;-((

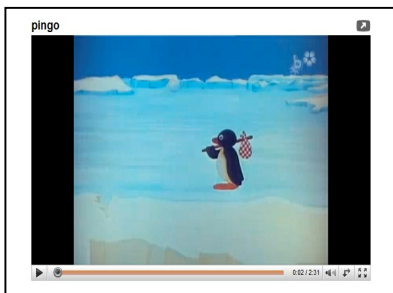
Pingo...

Pingo...

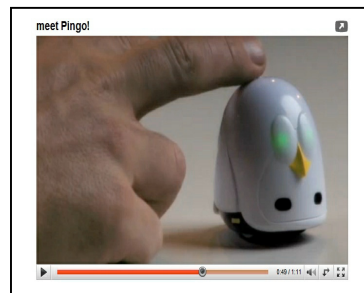
Beste redaktie / Giele van Kaampe,
Jim bin op zuuk naor de pingo.
Jim zuken op et verkeerde plak.
Neffens mi'j is hi'j emigreerd naor de Zuudpool.
Op internet op www.youtube.com staot een filmpien over de pingo.
'k Hebbe d'r hier alvast een plaetien bi'j daon.

In Japan perberen ze him nao te maeken
doar he'k ok 'n plaetien van bi'j daon.

Mit vrundelike groeten,
R.Bosma

Stellingwarfse Pingo...

Japanse Pingo...

Moederdag

Op et hof is jow plakkien
krek spit,
kael en zwat.
diepe greef ik
in 't losse zaand
mien blote hanen
speuren de waarmte,
die de zonne in de grond achter lat.

klein gruun blat
dot daenken an leven
een plaantien in de modder
meer kan 'k je vandaege niet geven.

Roely

Moggen...

Buut-n is 't nat en kold. Bin-n is 't dreuge, lekker waarm en onder 't dekbedde beviendt zich in mien aoders vief liter maeltiedsoep. Zeg ies eerlijk, waar zol ie overnachten a-j 'n mogge zol-n weên?

Bin-n 'n ketier kwamp d'eerste. Bzzzzzz... Wilde slagbewegings mit den arms in 't donker. Gezoem in de verte... gezoem dat dichterbij komp... gezoem dat plòtseling stopt.

...zzzzzz! Gekriebel op mien oorlellegien. Pats! Wat overblijf is 'n 'ard toetend geluud op mien trommelvlies.

't Locht van de laampe skrikt moggen nog gien 'allef ure of. Wegkroepen onder 't dekbedde levert ook nog gien ketier slaop op. In de verte klinkt onverminderd dat irritante gezoem. 't Wordt tied veur 'n structurele h'oplössink: gehörschutzstöpfel, proppar för hörselskydd, earplugs, oordoppen! Wat neet 'eurt, wat neet deert! Eêm laeter jokt 't bi'j 't enkel. Kl...tewief!! 't Bin naemelijk allenig de wiefies dee stikken en zoeng'. De mannegiesmoggen bin vegetarisch.

Mien irritatie nemp toe as blek, dat er in de kaemer nog meer bloedzoegers rondvlieng'. Bin-n 'n 'allef ure jokt 't mi-j op vief plaesen tegelieke: op de vingers, achter d' oren, op de slaop, rond de enkels en op mien onderaarm. 't Wordt tied veur anvul-nde maotregels uut de skeikundige sector: diethyl toluamide, oftewel "deet", de anti-insectenspray veur in de tropen. Maor 't flessien is zowat leeg. De weldaodige waarmte van 't dekbedde mot toch verlaoten worden veur 'n verwoede teungaanval. In 'n veuls te kolde kaemer, mit veuls te fel locht, sneuvelt 't ene nao 't aandere vrouwgien. Pets! Dood! Pats! Blood! Pets! Veertien keer!!

Wie 'n 'ele nacht laank 'eteisterd is deur moggen, ziet er 's morns 'aoste net zo uut as ene dee 'n nacht stevig is deur'ezakt: bloeddeurlopen oong', dee saemen'eknepen bin boôm' zwarte wal-n. 't Enigste verskil zit 'm in de antwoorden op vraong', dee worden 'esteld naor anleidink van dee brakke kop.

- "Zwaore nacht 'ad, mienjonge?"

- "Jao. Veertien vrouwen 'emm-n mi'j uut de slaop 'öl-n".

- "Hè...?"

- "Ik bin 'elemaole leeg 'ezeung'. Ie wil-n 't neet weten. Maor 't zal neet nõg 'n keer gebeuren. Ze bin alle veertiene dood!

Mogge

Binnenste...

De stank van de köttel
was iéns de in-old van 't mense.

Corry Overmars, Hasselt

Varre van de boom...

mien maot Kniggien

Mien Moat "Kniggien"

Kniggien is een man van de natuur en i'j leeft van de wiend., i'j vangt een vissien en streupt 'n 'aeze of 'n fezaante, veule meer 'ef i'j neet neudig..., nao 'elke reize meert ie weer of en lig dan mit zien bootien aargens bi'j Gietern, Kaal'nbaarg of in de Kuunder en dan, jao dan koôm de ver'aelen weer lôs., ver'aelen en gedichies over van alles en nog wat.

Giele ze zêng welies, dat as de appel neet varre van de boom vaalt, maor dat is neet altied waor.

Anneke uut Oldemaark is 'ier en sprekend veurbeeld van. Ze was een ongewenst kiend en worde in een pleeggezin op'eneum'n. 'Ier greuide ze op mit breurties en zussies en pas veule jaoren laeter kwam ze d'r achter, dat ze deur 'eur biologische vaeder en mooder in de steek 'eleuten was. En dit knaegde tóch an 'eur, maor ondaanks disse wetenskap sleue zich "vrouwmoodig" deur 'eur jonge leêm' 'enne en trouwde mit een aordige vent uut Oss'nziel en toen 'un eerste kiend geboor'n worde beloofde ze zichzelf plechtig, dat dit kiend nooit nao'eweez'n zol wôr'n.

Kniggien

Varre van de boom

Mit teûngzin skunk ze 't leêmslicht
an 'eur ongewenste kiend.
'Eskunk'n deur een anonieme vaeder
waorveur ze kortstondig was 'ezwicht

En nog op de zelde dag
waorop 'z 'eur dochter 't leêm gaf
Vertrök ze mit stille tromme
Ze keek neet ene keer meer achter omme.
't Maegien greuide op in 'n pleeggezin
Ze worde warm en liefdevol ont'aeld
want 't maekt jao niks uut
waor en 'oe aj ooit geboor'n bin?.

En mit de liefde dee ze 'ad vergaerd
'ef ze 'eur éig'n dochtertien 'ebaerd
verwezenlijkte ze 'eur mooderdroom
Want soms valt d'appel juist varre van de boom

Kniggien

MIX105 Steenwijkerland Ether: 105,4 FM, Kabel: 104,4 FM

Perbeer et april-nommer van
Locomotie
in hanen te kriegen..!

Grootkaans dat daor een mooi artikel in opneumen is over de
'Biebel in et Stellanwarfs'.

Locomotie is een uitgave van het Wetenschappelijk Bureau OSF
Onafhankelijke Senaats Fractie (in de Eerste Kaemer)

Ausweis, bitte..!

Ausweis, bitte..!

Ze zatten al mit 'n beidend op de legere schoele in 't dörp. De iene was bij slot van zaeke timmerman wodden, de aander baentiesman. De kiender weren haost lieke oold en ze troffen mekeer dan ok geregeld op de oolderaovend, alle weken op et voetbalveld en gao zo mar deur. De baentiesman moch him graeg heuren laoten en was lid van de Perti'j. De timmerman mos niet al te vule van poletiek hebben; hi'j was lid van de vakbond. Ze gongen beide heur hiele leven al naor dezelde klaoverjasverieninge in 'Oons Gebouw'.

Ze leupen now haost tegen de AOW bi'j de laeste verkiezings veur de gemienteraod. De - onderwiels al ex - baentiesman moch et stemburo mit bemannen. De aandere beide die daor zatten weren ok van 't dörp. Oonze oold-timmerman hadde zien stempas blikber niet goed lezen want hi'j hadde de pottefulie thuslaoten, veur die haenetree naor 't stemburo.

- Goeie, hi'j' et riebewies ok in de buse? vragt de oold-baentiesman, in zien funktie as stemhokkienpilot.
- Nee, mar ik bin vanzels ok lopende en och dan hoej' dat kaortien niet te bruken.
- Dat is zo, mar ie moe'n now wel even een riebewies of een paspoort of zokswat zienlaoten.
- Hoedat zo?
- Now, ie meugen niet stemmen aj' je niet legitimeren kunnen.
- Legimiteren, lemegiteren! Ie weten toch wel wie 'k bin?
- Ja, ik vien et ok vervelend mar ik moet je naor je ID-kaorte vraoge.
- Kan 'k now niet stemmen, ok al ken ie mi'j as de beste?
- Nee, zonder ID-bewies meuj' niet stemmen.
- Weej' waj' doen: ie stikken al die rommel mar in je achterste. Meer as veertig jaor he'k jaor he'k mien burgerplicht daon mar now... Gienertied zet ik nog een voete over disse drumpel. En ik kom ok niet weer te klaoverjassen.

Dat laeste, van dat klaoverjassen is naotied toch nog weer goedkommen mar te stemmen? Nooit weer! Veur de oold-baentiesman moe'n ze de aandere keer ok een aander zuken want meer as vuventwintig keer op iene dag dit verhael mitmaeken, daor hadde hi'j ok gien nocht an...

Lukas

Nog een peer bladzieden veerder, dan vien ie alles over et pergramme tiedens de prissentaoisie van de 'Biebel in et Stellingwarfs'.

Taeltuun

Vuuf wat minder bekende woorden uut et Stellingwarfs (Haand)Woordeboek:

- bereppen** = 1. voor elkaar brengen, fiksien
2. hanteren, ermee omgaan
- bereursel** = beslag, bijv. bereursel maeken veur pannekoeken
- beroerling** = ellendeling
- beroeten** = met roetaanslag bedekt worden
- beroezen** = in z'n werk, activiteiten blijven steken, er niet mee klaar komen

Hun of hen (in et Nederlaans)

D'r lopt al een hiel schoft een diskussie in alderhaande kraanten en vanzels op et i-net over de Nederlaanse taelkeuze veur 'hen' of 'hun'. Krek as de autoverkoper vaeke mient dat et deur him verkochte mark de alderbeste is, zo mienen taelverkopers vaeke dat zij et ienigste geliek hebben. Onzin vanzels. Krek as de auto een transportmiddel is veur meensken, dieren of aander spul, zo is tael et transportmiddel (bij uutstek) veur et uutwisselen van gedaachten, mienings en aandere humor. Kuj' je niet meer verplaetsen as d'r een krassien of een deukien in je vervoermiddel zit? Nog veur je auto echt versleten is hael ie vaeke al een aandere, en wellicht alderdeegst een aander mark of type. Waoromme zoj' dat mit je tael ok niet doen (kunnen)? De iene ridt graeg in et ni'jste medel, een aander nemt mit plezier genoeg mit een butst ofdaankertien van een jaor of tiene oold. Meerstal liggen d'r ok een tal verschillende aspekten an ten grondslag om tot jow keuze van dat mement te kommen. Wil ik hen verstaon, dan verstaon ik hun dus ok wel.

Zion en Jeruzalem (heurend of zienend)

Ie heuren et dan wel hoe langer hoe minder mar in et Stellingwarfs bruken we - krek as in et Fries - alderdeegst nog vaeke et eigendomswoord 'zienend' ok al is et vrouwelik bezit, zoas bi'jglieks: oons moeke zien fiets. Et wodt oons liekwels haost onmeugelik maekt as d'r zoas in Jesaje 37:22 staot: Vrouwe Sion minacht je, ze lacht je uit, meewarig schudt Jeruzalem haar hoofd.

Zo zol et eins moeten: "Vrouwe Sion schuddet zien heufd." Een protte lezers zullen hier vast over stroffelen en tja, en wat moej' dan en wat doej' dan. Twie argementen pleiten d'r veur om d'r in dit geval toch mar "Vrouwe Sion schuddet heur heufd." van te maeken. Et Stellingwarfs schoeft hoe langer hoe meer op naor et Nederlaans en ie moe'n et de lezer(s) niet muuiliker maeken as dat et al is. Allierend de echte Stellingwarfse taelpurist zol et aandere begriepen.

Rilke (27)

René Maria Rilke is op 4 december 1875 as een zeuvenmaondskiend in Praag geboren en op 29 december 1926 wegraekt in et sannetorium van Val-Mont sur Territet, an et meer van Genève vlakbij Montreux in Zwitserlaand. Hij was iene van de belangriekste lyrische dichters in de Duutse tael.

Dit bin een serie vertaelings van et Rilke-projekt in 2007 van et Deltion College uut Zwolle. Van dat projekt is een bundeltien mit twee CD's uitgeven:

Schrijnend als frambozensorbets

April

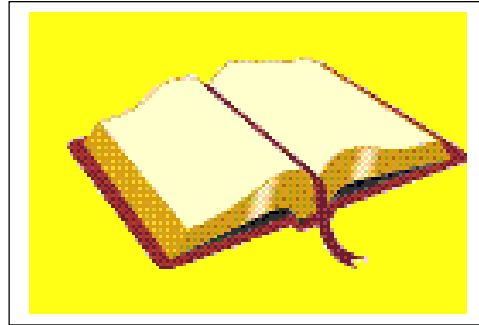
Alweer een winter die een zoemer zonder
voegels was, smerig en nat de straoten,
gien snij die niet drekt smultte
in klinkers lauw as graachten waeter

En now ditte: de stad ien tochtig huus
wiels de steerns in de aovend heur
langzem al herschikken tot een
bolle mit messen op zien schoften

Disse maond riemt op ik ril, blossemende
koolde - haost niet te dregen, altemet
verzaacht deur braandewien; eupen
nog je wonden, mar steriel

De Stellingwarver Biebel

Et pergramme veur de prissentaoisie op de 'Oolde Meie' staot onderdehaand hielemaole vaaste...

Hool woensdag 12 meie 2010 (daegs veur Hemelvaortsdag) mar vri'j in je agenda want dan gaot et gebeuren, dan prissenteren we de '**Biebel in et Stellingwarfs**' in et gemientehuus van Stellingwarf-Westaende. Moch ie per ongelok in et laeste van april nog gien utneudiging kregen hebben, beschouw dit bericht dan mar as jow persoonlike utneudiging want alleman is van hatte welkom.

Lichtkaans dat d'r nog een kleinighied anpast wodt mar dit is et pergramme:

Onder et motto: Eigen Tael, Eigen Tied

Prissentaoisie van de **Biebel in et Stellingwarfs** op Oolde Meie, 12 meie 2010 in et gemientehuus van Stellingwarf-Westaende van 15:00 – 17:00 ure.

Et pergramme onder leiding van drs. Annemieke Mintjes zicht d'r zo uut:

14:45 - 15:00 ure	Inloop mit een koppjen koffie
15:00 - 15:05 ure	Welkom naemens gaastheer gemiente Stellingwarf-Westaende
15:05 - 15:15 ure	Inleiding deur de veurzitter van de Stichting Stellingwerfs Eigen dhr. Frank de Vries
15:15 - 15:40 ure	Lezing over 'Biebel, recht en nussieszuken' deur perf. dr. mr. Ben Sloot rechtssocioloog
15:40 - 16:00 ure	Lezing over 'Biebel en Schoele' deur dr. drs. Anne Bult religiewetenschopper en onderwieskundige
16:00 - 16:10 ure	Uutrikkinge van et eerste exemplaor an Gerard van Klaveren, borgemeister van Stellingwarf-Westaende
16:10 - 16:25 ure	Lezing over 'Streektael as schoefkore' deur perf. dr. Anne van der Meiden theoloog en kommunikaosiedeskundige
16:25 - 16:40 ure	Lezing over 'Schriftgezag in de ethiek' deur ds. drs. Jan Schonewille
16:40 - 17:00 ure	Forum / diskussie / vraoge-half-uurtien mit Marten van Dijken, Biebel in et Grunnings Anne van der Meiden, Biebel in de Twentse sproake Piet Bult, Biebel in et Stellingwarfs
17:00 ure	Woord van dank, naozit en start van de verkope

(Naost de Stellingwerfse bin de Gruningse en Twentse Biebel ok te koop.)

Stelling van de maand

Met mijn man spreek ik alleen dialect als ik kwaad ben.

(Drs. Philomene Bloemhoff, in Locomotie)

Wi'j' reageren op disse stelling of wi'j' aandere wat An de liende hangen...? Dat kan in 't Nederlaans, et Fries of – bi'j' veurkeur – in 't Stellingwarfs. Veur de aorigheid mag et vanzels ok nog wel es wat een aander taeltien wezen. Et gebruik van niet-Stellingwarfse bi'j'dregen wodt trouwens wel een betien in de haand holen. Opsturen naor: info@stellingwerfs-eigen.nl

Et archief van dit maondblad kuj' vieren op www.stellingwerfs-eigen.nl

Aj' dit blattien niet meer in je aemelbusse hebben willen of weej' nog iene die 't misschien ok (graeg) lezen wil, doe dan mar even een berichien naor info@stellingwerfs-eigen.nl

Et is de bedoeling dat iederiene die wat te schrieven het (een appatte tekening of foto mag ok), dat opsturen kan (in Word-fermaat) en dat et dan zonder vorm van redaktie altied en zonder korrektie(*) plaetst wodt. Altied, wil in dit geval zeggen, ja altied, behalven as et bi'j'glike vluken, schellen, raozen, tieren of dat soorte van rarigheid is zoas dat in de daegelikse ommegang mit mekeer ok niet gebrukelik is. Mar et moet - an de aandere kaante - wel wat lieden kunnen... Een betien reklame, bi'j'glike je eigenmaekte sjem anpriezen of je bedrief gewoon es in de kiekerd zetten, kan ok mar et moet vanzels niet allierend een adverteensieblad wodden.

(*) Aj' liever hebben dat de roegste schrieffouten d'r even uuthaald wodden dan moej' dat even angeven.

Et is de bedoeling dat alleman kaant-en-klaore stokken of stokkies opstuurt. Et ienigste wat de redaktie d'r an dot is et in- en anneneer plakken, wat deengies in rebrieken bi'jenneer zetten, et iedere maond as aemel rondsturen en et as archief op internet beweren en daor ok beschikber maeken om een nommer naor je toe haelen te kunnen (downloaden) as een dokument in DOC- en PDF-fermaat. De voertael is Stellingwarfs (vanzels) mar Fries, een stokkien Nederlaans of een aander - veur oons - leesber taeltien mag ok wel een keer. As et mar wel raekvlakken het mit wat d'r op tael- of kultuurgebied leeft in Stellingwarf.

PAS OP: Iederiene stuurt veur 100% eigen verantwoordelikhied wark in..! Dat gelt liekewel inhooldelik as veural ok mit et oge op auteursrechten...! De redaktie/uitgever nemt hier gienertied verantwoording veur mar schoeft die deur naor de instuurder. De grootte van een dokument - behalven mit foto's en plaeties - het binnen roeme greenzen, gien beparking.

An de liende
mittenneer en veurenneer

* Aende *